

Insamlingsorganisationer – vad förklarar omfattningen av redovisningsprinciper?

Handledare
Ek. Dr. Torbjörn Tagesson

Författare
Erik Antonsson
Erik Nilsson
Markus Svensson

Förord

Vår uppsats hade inte varit densamma utan medverkan av följande personer. Vi vill därför rikta ett stort tack till dessa: Torbjörn Tagesson, för den värdefulla handledningen under arbetets gång. Delar av familjen Nilsson för givande kommentarer samt korrekturläsning. Vi vill även rikta vår tacksamhet till de insamlingsorganisationer som har skickat sina årsredovisningar.

Kristianstad den 16 januari 2006

Erik Antonsson

Erik Nilsson

Markus Svensson

Abstract

The natural disasters of recent time have caused the people of Sweden to donate very large amounts of money to different fundraising organizations. With this in mind, we found it interesting to examine the extent of disclosure in the annual reports of the Swedish fundraising organizations. Thus, the purpose of this study is to identify which factors that influences the extent of disclosure of accounting principles in the annual reports of Swedish fundraising organizations. To fulfill this purpose we conducted a content analysis of 149 annual reports from Swedish fundraising organizations. To help us explain the levels of disclosure we applied stakeholder theory, institutional theory and legitimacy theory. This study has revealed that the extent of disclosure of accounting principles in the annual reports of Swedish fundraising organizations is positively correlated with the size of the organization and whether the organization is a member of the Swedish fundraising council (FRII) or not.

Keywords: legitimacy theory, institutionalism, stakeholder theory, disclosure, non-profit organizations

Sammanfattning

Ett ökat behov av resurser i katastrofområden har gjort människor i vårt land mer uppmärksamma och generösa. 2005 blev ett rekordår för svenska insamlingsorganisationer, redan efter fem veckor hade de samlat in en femtedel av ett normalt års insamling. Detta gjorde att vi fann ett intresse av att se i vilken omfattning insamlingsorganisationer redovisar. Då vi i en kandidatuppsats är begränsade i tid har vi valt att avgränsa oss till att se på i vilken omfattning de redogör för sina redovisningsprinciper. Med insamlingsorganisationer menar vi de ideella föreningar och stiftelser som är innehavare av ett 90-konto.

I undersökningen har det utformats ett antal hypoteser med utgångspunkt i de tre teorierna intressentteorin, institutionell teori samt legitimitetsteorin.

Undersökningens mål har varit en totalundersökning i vilken årsredovisningar från samtliga insamlingsorganisationer i Sverige har analyserats. Analysen har skett med utgångspunkt från en mall som framtagits speciellt för uppsatsens ändamål. Informationen från mallen har sedan varit till hjälp för att testa om till exempel storlek på organisationen, insamlingsändamål eller ett medlemskap i intresseorganisationen FRII är faktorer som spelar roll för i vilken omfattning organisationerna redogör för sina principer. Med omfattningen menar vi antalet ord som organisationerna använder för att redogöra för tillämpade redovisningsprinciper.

För att slutligen finna stöd för våra hypoteser använde vi oss av olika tester i statistikprogrammet SPSS. Resultaten av dessa tester visar på ett samband mellan omfattningen av redogörelsen av redovisningsprinciper och storleken på organisationen samt ett samband beroende på om organisationen är medlem i intresseorganisationen FRII eller ej.

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 PROBLEM	2
1.3 SYFTE	4
1.4 KAPITELSAMMANFATTNING	4
2 TEORETISK METOD	5
2.1 VETENSKAPLIG METOD	5
2.2 KAPITELSAMMANFATTNING	8
3 KONTEXTUELLT RAMVERK	9
3.1 IDEELLA FÖRENINGAR	9
3.2 STIFTELSE	10
3.3 SFI	11
3.4 FRII	12
3.5 KAPITELSAMMANFATTNING	12
4 TEORI	13
4.1 INTRESSENTTEORIN	13
4.2 INSTITUTIONELL TEORI	17
4.2.1 Organisation genom regulativa påtryckningar	19
4.2.2 Organisation genom normativa påtryckningar	19
4.2.3 Organisation genom imitation	21
4.3 LEGITIMITETSTEORI	24
4.4 HYPOTESSAMMANFATTNING	28
4.5 KAPITELSAMMANFATTNING	29
5 EMPIRISK METOD	30
5.1 UNDERSÖKNINGENS METOD	30
5.2 DATAINSAMLING	31
5.2.1 Sekundärdata	31
5.2.2 Primärdata	33
5.3 AVGRÄNSNING OCH URVAL	33

5.4 OPERATIONALISERING	33
5.4.1 Mallens utformning	34
5.4.2 Hypoteser	34
5.5 VALIDITET OCH RELIABILITET	37
5.6 BORTFALLSANALYS	38
5.7 SAMMANFATTNING	40
6 ANALYS	41
6.1 HYPOTESPRÖVNING	42
6.1.1 Hypotes 1	42
6.1.2 Hypotes 2	43
6.1.3 Hypotes 3a	44
6.1.4 Hypotes 3b	45
6.1.5 Hypotes 4	45
6.1.6 Hypotes 5	47
6.1.7 Hypotes 6	48
6.2 MULTIPEL REGRESSION	49
6.3 KAPITELSAMMANFATTNING	52
7 SLUTSATS	54
7.1 SLUTSATS	54
7.2 SAMMANFATTANDE MODELL	59
7.3 TEORETISKA IMPLIKATIONER	60
7.4 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING	61
REFERENSLISTA	63
APPENDIX	67

1 Inledning

I detta kapitel presenterar vi bakgrunden till problemet, problemformulering samt syftet med vår uppsats.

1.1 Bakgrund

” - All insamling för 2005 kan hamna på 4,5-5 miljarder kronor. Det skulle betyda nytt rekord, trots rekordsumman fyra miljarder kronor 2004, säger Erik Zachrisson.”
(Bondesson 2005)

”Svenskarna har bidragit med 1,1 miljard kronor till tsunamihjälpen. Det visar en färsk rapport från Frivilligorganisationernas insamlingsråd, FRII, som DN tagit del av.” (Bondesson 2005)

Den senare tidens naturkatastrofer har lett till stora insamlingskampanjer där ett stort antal personer i Sverige har skänkt enorma summor pengar. 2005 blev ett rekordår för insamlingsorganisationer, speciellt på grund av den tragiska flodvågskatastrofen. Har alla dessa personer möjlighet att kontrollera hur deras pengar används eller krävs det specialkunskap inom redovisning?

I Sverige finns det idag 377 stycken registrerade kontrollgirokontoinnehavare med minst ett 90-konto. Vissa organisationer kan vara innehavare av mer än ett konto. Samtliga är samlade i Stiftelsen för insamlingskontroll (SFI). SFI fungerar som ett kontrollerande organ för de insamlingsorganisationer som har ett 90-konto (www.insamlingskontroll.a.se 2005-11-22). Ett 90-kontoinnehav bidrar till att organisationerna ökar legitimiteten av sin verksamhet gentemot sina intressenter. Legitimitet och intressenter behandlas mer ingående i senare kapitel.

Insamlingsorganisationer kan till storleken vara starkt åtskilda. Det finns de organisationer som är internationellt verksamma med fler än 100 medarbetare, men även de som sköts från hemmet med ytterst få medarbetare. Även metoden för att samla in pengar kan variera mycket mellan organisationerna, från bössinsamlingar till

stora direktsända tv-galor. I och med detta finns det stor anledning att tro att även den ekonomiska rapporteringen kan variera mellan organisationerna.

Förutom SFI finns också ett annat organ som verkar för kvaliteten i insamlingsorganisationernas verksamhet, Frivilligorganisationernas insamlingsråd (FRII). FRII verkar i korthet för etisk och professionell insamling och de har i samarbete med Öhrlings PricewaterhouseCoopers (Öhrlings PWC) utarbetat en mall för hur årsredovisning i insamlingsorganisationerna skall se ut. (www.frii.a.se)

Organisationerna som har insamlingsverksamhet är antingen organiserade som ideella föreningar eller som stiftelser och styrs därför av olika regelverk. De ideella föreningarna är bokföringsskyldiga om de har mer än 10 anställda eller om värdet på tillgångarna överstiger ett gränobelopp som motsvarar 30 prisbasbelopp enligt Bokföringslagen (BFL) 2:2. Insamlingsstiftelser däremot är alltid bokföringsskyldiga enligt BFL 2:3. De ideella föreningar som är bokföringsskyldiga samt alla insamlingsstiftelser är även skyldiga att lämna en årsredovisning enligt Årsredovisningslagen (ÅRL).

Årsredovisningar som görs av vinstdrivande organisationer riktar sig i huvudsak till ägarna (Smith 2000). Till skillnad från de vinstdrivande organisationerna saknas denna primära intressent hos insamlingsorganisationerna eftersom de inte har några ägare. Detta diskuteras närmare i kapitel 4.1.

Med utgångspunkt i vad som nu har sagts kommer vi in på det område vi har tänkt undersöka, nämligen insamlingsorganisationernas finansiella redovisning.

1.2 Problem

Som ovan nämnts skiljer sig intressenterna åt för vinstdrivande organisationer och insamlingsorganisationer. Även organisationerna sinsemellan skiljer sig mycket åt i huvudsak genom storlek och associationsform. Därför kan man förvänta sig att det

finns olikheter även i den finansiella redovisningen. Dessa olikheter begränsas dock genom den gällande lagstiftningen.

Som tidigare nämnts har många av intressenterna antagligen inte speciellt fördjupade kunskaper inom redovisning. Det är omöjligt för oss att veta hur kunskapen mellan intressenterna varierar. Det är däremot möjligt att göra ett antagande om att ju mer en organisation redovisar och förklarar, desto fler intressenter kommer att ha möjlighet att förstå den. Naturligtvis är all typ av extra information som finns i en årsredovisning till nytta för läsaren, det gäller oavsett om informationen består av siffror, tabeller eller beskrivande text. På grund av den tidsbegränsning en kandidatuppsats innebär, har vi valt att avgränsa oss till att endast rikta in oss på den information som ges i form av redovisningsprinciper.

Tidigare studier inom personal- och miljöredovisning har visat på möjligheten att utifrån årsredovisningar dra slutsatser om hur redovisningen påverkas av till exempel storlek på företag, branschtillhörighet och så vidare (Adams, Hill & Roberts 1998; Adams, Coutts, Harte 1995; Newson & Deegan 2002; Richardson & Welkers 2001; Haniffa & Cooke 2005; Ljungdahl 1999).

Det finns även forskning inom disclosure¹ med en bredare syn än samhällsredovisning (Gordon, Fischer, Malone & Tower 2002; Ku Ismail & Chandlers 2005). Inom disclosureforskningen används olika variabler och teorier för att förklara hur mycket och vad en viss organisation väljer att redovisa. Ibland kan det finnas en medveten strategi hos organisationerna att redovisa en viss typ av information, för att på detta sätt skapa legitimitet för sin verksamhet (Ljungdahl 1999). Vårt val av teorier kommer att likna de som används i dessa typer av studier.

Ahmed & Courtis (1999) har gjort en metaanalys av 29 undersökningar inom området för disclosureforskning. De har i sin analys valt att avgränsa sig till vinstdrivande organisationer. Deras studie har varit till stöd vid utformningen av våra hypoteser

¹ Redovisningsinformation - All tänkbar information om en organisation som förmedlas till utomstående användare.

eftersom dessa har visat sig vara relevanta i tidigare forskning. Vår uppsats skiljer sig dock i ett avseende: vi kommer att inrikta oss på icke-vinstdrivande organisationer.

Med denna problemdiskussion når vi fram till vår problemformulering. Vilka variabler förklarar skillnaderna mellan olika insamlingsorganisationers redogörelse av redovisningsprinciper?

1.3 Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka vilka faktorer som påverkar omfattningen i insamlingsorganisationers redogörelse av redovisningsprinciper.

1.4 Kapitelsammanfattning

I Sverige finns det för närvarande 377 stycken innehavare av 90-konto som samlar in pengar till en mängd olika ändamål. Trenden i samhället är att människor skänker mer och mer pengar. Skillnaderna mellan de olika insamlingsorganisationerna är stora. Alla 90-kontoinnehavare är skyldiga att redovisa viss information till SFI, det finns även de som är skyldiga att lämna en fullständig årsredovisning enligt lag. Genom att titta på andra studier inom disclosureforskning samt studier inom samhälls- och miljöredovisning kan vi få stöd vid val av teorier och hypoteser.

2 Teoretisk metod

I det kommande kapitlet kommer vi att redogöra för vilka metoder och ansatser vi har valt att tillämpa. Vi anser att det finns tre teorier som kan appliceras på vårt arbete: intressentteorin, legitimitetsteorin samt den institutionella teorin. Detta betyder att vi kommer att anta en deduktiv ansats. Med förankring i dessa teorier har vi formulerat hypoteser och antaganden om variationen i insamlingsorganisationers val av redogörelse av redovisningsprinciper.

2.1 Vetenskaplig metod

Syftet med vår uppsats är att med hjälp av olika variabler förklara omfattningen av insamlingsorganisationers redogörelse av redovisningsprinciper. Så vitt vi har kunnat bedöma finns det ingen tidigare forskning kring just detta område. Däremot har mängder med tidigare forskning gjorts inom områden som har många likheter med vårt specifika ämne. Det första området är samhällsredovisning (Adams et al. 1998; Adams et al. 1995; Newson & Deegan 2002; Richardson & Welkers, 2001; Haniffa & Cooke 2005; Ljungdahl, 1999). Det andra är forskning om icke-vinstdrivande organisationer (Defeo & Falk 1998; Anheier, Toepler & Sokolowski 1997; Collin, Tagesson, Andersson, Cato & Hansson 2004). Utifrån dessa tidigare studier hämtar vi inspiration vid valet av teoretisk metod.

Genom forskning anser vi det möjligt att finna generella samband, samt att all forskning bör vara i en sådan form att den går att återskapa. Detta innebär att vi har ett positivistiskt synsätt på forskningen. Vi ska samla in fakta om verkligheten och försöka finna mönster som kan leda oss fram till slutsatser. Vi strävar efter att vara öppna och objektiva inför forskningsområdet och försöker att inte påverka eller påverkas av ämnet. (Saunders, Lewis & Thornhill 2003)

Målet med uppsatsen är inte att själva tolka valet av redovisningsprinciper och inte heller att enbart beskriva vilka val som gjorts. Vårt mål är istället att hitta orsakssamband mellan organisationerna och hur mycket de väljer att redogöra för. Detta innebär att vårt kunskapssyfte är förklarande.

Vid valet av ansats kan man diskutera huruvida den induktiva eller deduktiva ansatsen bör tillämpas. Eftersom vi för att förklara insamlingsorganisationernas redogörelse av redovisningsprinciper tar avstamp i befintlig teori har vi en deduktiv ansats. Detta faller sig naturligt då det som tidigare nämnts finns mycket skrivet i angränsande områden, samt att det finns flera väl förankrade teorier som kan förklara olika val som organisationer gör. Dessutom används den deduktiva ansatsen i tidigare studier med liknande syfte (Andersson, Lundgren & Winberg 2003; Gordon et al 2002). Av dessa teorier har vi valt ut tre som vi anser passar oss bäst; intressentteori, legitimitetsteori samt institutionell teori.

De tre teorier vi har valt som utgångspunkt har alla det gemensamt, att de på olika sätt försöker förklara de val som en organisation gör. Intressentteorin fokuserar på att organisationerna gör sina val efter vilka intressenter de anser vara viktigast (Deegan 2004). Legitimitetsteorin förklarar valen som en organisation gör med att de vill legitimera sin verksamhet gentemot olika intressenter (Ljungdahl 1999). Den institutionella teorin försöker visa att alla val inte är rationella utan att det istället är olika institutioner i samhället som styr (Hatch 1997).

Intressentteorin har kritiserats, bland annat av Antonacopoulou & Méric (2005). De kritiserar teorin som en vetenskaplig management teori och menar att den i stället är en sofistikerad styrningsideologi. Ett annat exempel är Lépineux (2005) som menar att intressentteorin är ofullständig om inte större hänsyn tas till samhället än vad som görs i normala fall. För att utveckla teorin menar han att man måste understryka vikten av samhället och det sociala sammanhanget. Denna hänsyn till samhället och det sociala sammanhanget tar vi genom att komplettera intressentteorin med legitimitetsteorin och den institutionella teorin. För att överhuvudtaget kunna använda den institutionella teorin samt legitimitetsteorin krävs det att organisationerna verkar i en omvärld och inte helt isolerade. Vi menar att denna omvärld beskrivs på ett bra sätt med hjälp av intressentteorin.

Dessa tre teorier anser vi alltså kompletterar varandra på ett sätt som ger oss en bra grund att utarbeta våra hypoteser från. De kan alla på något sätt förklara de val som olika insamlingsorganisationer gör. Detta resonemang stärks av Gray, Kouhy & Lavers (1995), som säger att olika teorier inte behöver konkurrera med varandra, utan

snarare kompletterar varandra när det gäller att förklara praxis vad gäller samhällsredovisning.

Enligt Gray et al. refererad i Deegan (2004), härstammar intressent- och legitimitets-teori båda från den bredare så kallade ”*Political Economy Theory*”. Detta perspektiv innebär att samhälle, politik och ekonomi är oskiljaktiga, och att ekonomiska frågor inte kan bli utredda under avsaknaden av hänsyn till det politiska, sociala och institutionella ramverk, i vilka de äger rum.

Anledningen till att vi valt bort agentteorin, och andra teorier som har koppling till denna, är att agentteorin bland annat förutsätter att det finns ett kontrakt mellan agenten och principalen (Deegan 2004). Vi anser att det inte finns någon självklar principal i insamlingsorganisationer, det vill säga någon som motsvarar ägare i ett aktiebolag. Därför menar vi att agentteorin inte är applicerbar på insamlingsorganisationer.

En populär teori som ofta använts för att förklara organisationers val av redovisningsprinciper är Positive Accounting Theory (PAT). Upphovsmännen Watts och Zimmerman skrev 1990 en artikel, som sammanfattade tre huvudhypoteser som varit vanligt förekommande i PAT-litteraturen, för att förklara och förstå organisationers val av redovisningsprinciper. Två av dessa, hypotesen angående bonusavtal och hypotesen om skuldsättningsgrad, anser vi inte går att applicera på insamlingsorganisationer. Den första eftersom organisationerna inte är vinstdrivande, vilket i sin tur medför att ett bonusavtal kopplat till resultat inte är meningsfullt. Den andra eftersom inte någon av organisationerna är finansierade genom upplåning av kapital. Däremot kommer vi att ta upp den tredje hypotesen i artikeln. Denna handlar om organisationers storlek och politiska kostnader. Detta behandlas i kapitel 4.3 om legitimitetsteori.

För att uppnå vårt syfte kommer vi att göra en surveyundersökning. Denscombe (2000) anser att en surveyundersökning inte är en metod utan en forskningsstrategi. I denna strategi ges sedan utrymme att tillämpa metoder som till exempel frågeformulär, intervjuer, observationer och skriftliga källor vilken är den metod som

vi valt att tillämpa. Utmärkande för denna strategi är att den ger en bred täckning med fokus på ögonblicksbilden vid en given tidpunkt och är beroende av empirisk data.

Utifrån våra teorier har vi ställt upp ett antal hypoteser. Dessa har vi sedan testat mot vårt empiriska material med syfte att falsifiera dem.

2.2 Kapitelsammanfattning

Syftet med vår uppsats är att med hjälp av olika variabler förklara omfattningen av insamlingsorganisationers redogörelse av redovisningsprinciper. Vi har ett positivistiskt synsätt på forskningen samt en deduktiv ansats. De tre huvudteorierna vi använder oss av är intressentteorin, institutionell teori samt legitimitetsteorin. Vi kommer dock inte att använda oss av agentteorin. Positive Accounting Theory kommer att behandlas till viss del.

3 Kontextuellt ramverk

I detta kapitel presenterar vi de förutsättningar som finns för insamlingsorganisationer. Detta för att öka förståelsen för de resonemang vi senare kommer att föra i vår uppsats.

3.1 Ideella föreningar

”Associationsformen ’ideell förening’ sträcker sig över ett mycket brett spektrum av verksamheter och omfattar allt från sällskapsföreningar som t ex sångkörer till betydande insamlingsorganisationer.” (Grahn 2004)

Det finns ingen direkt lagstiftning som reglerar ideella föreningar, utan deras verksamhet bestäms av oskrivna rättsprinciper som till vissa delar har ett osäkert innehåll (Malmström & Agell 2001). Det är därför svårt att genom lagstiftning definiera vad en ideell förening är. En ideell förening kan liknas vid en ekonomisk förening, med skillnaden att man inte kombinerar ekonomisk verksamhet med syftet att främja medlemmarnas ekonomiska intressen. Detta innebär att man analogt kan tillämpa Lag (1987:667) om ekonomiska föreningar i vissa rättsliga situationer (Grahn 2004).

I skattehänseende gäller för ideella föreningar med insamlingsverksamhet, enligt broschyren Skatteregler för ideella föreningar och stiftelser (2002), att de bara beskattas om de har fastighets- eller rörelseinkomster. Dock kan även dessa inkomster i vissa fall vara undantagna från beskattning. Ideella föreningar är naturligtvis skyldiga att betala arbetsgivaravgifter och särskild löneskatt om de har anställda.

De ideella föreningarnas medlemmar väljer att anta vissa stadgar som blir deras viktigaste regelverk. Dessa stadgar anger till exempel vilket namn föreningen ska anta och föreningens syfte. Alla föreningar går dock inte helt fria från lagens makt. Om en förening bedriver näringsverksamhet eller är tillräckligt stor är de skyldiga att rätta sig

efter BFL och eventuellt efter ÅRL (Ibid). De ideella föreningar som vi behandlar i vår uppsats är speciella. Eftersom de har 90-konton och därmed står under SFI:s kontroll, är de skyldiga att tillämpa god redovisningssed och lämna årsredovisning. Detta enligt SFI:s föreskrifter för kontrollgirokonto.

3.2 Stiftelser

En stiftelse bildas genom att stiftaren eller stiftarna undertecknar en stiftelseurkund och avskiljer den egendom som skall förvaltas för ett visst ändamål. Just att egendomen ska vara avskild och förvaltas för ett visst ändamål, är det som karakteriserar en stiftelse (Stiftelselagen 1994:1220). En insamlingsstiftelse bildas enligt SL 11 kap. 1 § genom att stiftaren/stiftarna förordnar att pengar som inflyter efter ett upprop av dem, ska som en självständig förmögenhet främja ett bestämt och varaktigt ändamål, samt att någon åtar sig att förvalta pengarna i enlighet med förordnandet.

En insamlingsstiftelse föreligger endast om den har insamling av kontanta medel. Det är viktigt att skilja på dessa stiftelser och de som bedriver insamling av exempelvis kläder eller annat lösöre. För dessa gäller stiftelselagens allmänna regler om det är avsett att pengarna som inflyter ska användas för ett visst ändamål. Syftet med en insamlingsstiftelse är att de insamlade medlen mer eller mindre oavkortat ska gå till ett bestämt och varaktigt ändamål (Handledning för stiftelser och ideella föreningar, 2005).

När det gäller beskattning kan enligt Skatteregler för ideella föreningar och stiftelser (2002) vissa stiftelser behandlas förmånligt i skattehänseende, vilket innebär att de bara beskattas för fastighets- och rörelseinkomster, medan kapitalinkomster undantas från beskattning. Dessa regler gäller enbart för stiftelser som har ett kvalificerat allmännyttigt ändamål, exempelvis utövar hjälpverksamhet bland behövande. De insamlingsstiftelser vi tittar på går alltså under dessa förmånliga beskattningsregler. Precis som för ideella föreningar gäller skyldighet att betala arbetsgivaravgifter och särskild löneskatt om de har anställda.

3.3 SFI

Insamlingsorganisationer som vill ha ett 90-konto ansöker om detta hos Stiftelsen För Insamlingskontroll (SFI). Efter beviljandet av det nya kontot fungerar SFI sedan som ett kontrollerande organ för dessa. SFI grundades 1980 av huvudmännen LO, SACO, TCO, SAF (numera ersatt av Svenskt Näringsliv) och FAR. SFI är ingen stiftelse utan en ideell förening, som har fått tillåtelse av Länsstyrelsen att få använda ordet stiftelse i sitt namn. För enkelhetens skull kommer också vi i fortsättningen att kalla dem för stiftelse.

SFI:s syften är att offentliga insamlingar ska ske under betryggande kontroll. Vidare ska insamlingen inte heller belastas med oskäligen kostnader, samt att insamlingsorganisationer skall använda sig av sunda marknadsföringsstrategier och ha ändamålsenliga metoder för att insamlingskontrollen utvecklas. SFI anser sig själv ha myndighetsstatus (kanslichefen SFI 2005-11-22). Vi vill dock klargöra att SFI inte är en myndighet och därmed inte behöver följa offentlighetsprincipen.

Många av de organisationer som bedriver insamlingsverksamhet vill ha ett 90-konto för att legitimera sin verksamhet. De insamlingsorganisationer som står under SFI:s kontroll måste årligen, för att få behålla sitt 90-konto, skicka in sin årsredovisning till SFI för granskning. Enligt § 14 i SFI:s föreskrifter för kontrollgirokonto framgår det att efter varje räkenskapsårs slut skall organisationerna insända reviderade redovisningshandlingar; resultaträkning, balansräkning, berättelse över verksamheten, revisionsberättelse samt av SFI uppgjorda blanketter för redovisning av resultat- och balansräkning ifyllda enligt SFI:s anvisningar. För de minsta organisationerna innebär detta i praktiken att de endast är skyldiga att skicka in dessa blanketter för redovisning av resultat- och balansräkning samt verksamhetsberättelse. I dessa blanketter finns ingen redogörelse för vilka redovisningsprinciper organisationerna tillämpar. På SFI:s hemsida finns att hämta hur denna förenklade årsredovisning ska se ut. Många insamlingsorganisationer har med SFI i sin marknadsföring för att visa på att man bedriver en seriös verksamhet.

3.4 FRII

FRII är en frivilligorganisation med 79 medlemmar som verkar för att insamling bland allmänheten sker etiskt och professionellt. De har i samarbete med Öhrlings PWC utarbetat en mall för hur årsredovisning i insamlingsorganisationerna skall se ut. Vidare har FRII som uppgift att ge utbildning till insamlingsorganisationer för att insamlingskvaliteten skall höjas (www.frii.a.se, 2005-11-23).

Ett medlemskap i FRII är ett sätt för insamlingsorganisationer att ytterligare stärka sin legitimitet. I och med medlemskapet förbinder sig organisationerna att följa FRII:s etiska regler samt att anpassa sin redovisning till ovan nämnda mall.

3.5 Kapitelsammanfattning

Det finns ingen direkt lagstiftning angående ideella föreningar, utan det är stadgarna för varje förening som är deras viktigaste regelverk. Vissa lagar kan dock påverka ideella föreningar, exempelvis ÅRL. Vad gäller insamlingsstiftelser är den främsta rättskällan stiftelselagen. Angående skatt är ideella föreningar och stiftelser i vissa fall behandlade förmånligt, till exempel finns skattefria kapitalinkomster. SFI är den organisation som tillhandahåller 90-konton och kontrollerar innehavarna. FRII är en frivillig branschorganisation för insamlingsorganisationer i Sverige, vilken bland annat verkar för att insamlingskvaliteten skall höjas.

4 Teori

För att ge läsaren en större förståelse för de hypoteser vi har valt, kommer vi i detta kapitel att behandla de teorier som vi har ansett applicerbara inom vårt problemområde. Med dessa teorier har vi underbyggt våra hypoteser. Trots att teorierna har starka kopplingar till varandra har vi ändå valt att behandla dem var för sig för att underlätta för läsaren. Detta gör det lättare att se vilken teori som respektive hypotes är hänförlig till.

4.1 Intressentteorin

Vi väljer att, precis som Rhenman (1969), utgå från konstaterandet att organisationer aldrig är vare sig självförsörjande eller drivs utifrån ett självändamål. Rhenman menar att organisationer står i direkt relation till komponenter som kan betecknas med arbetsmiljö. Denna arbetsmiljös komponenter har Barnard (1938), refererad i Rhenman, valt att arrangera i olika delsystem, beroende på vilka slags output respektive input som de utbyter med organisationerna. Komponenterna utgörs i detta delsystem av organisationernas intressenter. Trots att grunderna i en teori som kan liknas vid intressentmodellen observerades redan 1938 av Barnards, är denna till stora delar densamma som idag (Ibid). Det finns dock riklig tillgång med litteratur som har utvecklat och kritiserat denna teori. Exempel på kritiska artiklar är Antonacopoulou & Méric (2005) samt Lépineux (2005). Trots kritiken har vi ändå valt att tillämpa teorin, detta har vi tidigare diskuterat i kapitel 2.1.

Att företagen ska tillgodose intressenternas krav och förväntningar är något som ofta tas för givet av intressenterna (Phillips 2003). Här finns det dock motsättningar; redovisning styrs i första hand av lagar och regler som kan leda till att intressenternas förväntningar och krav får komma i andra hand.

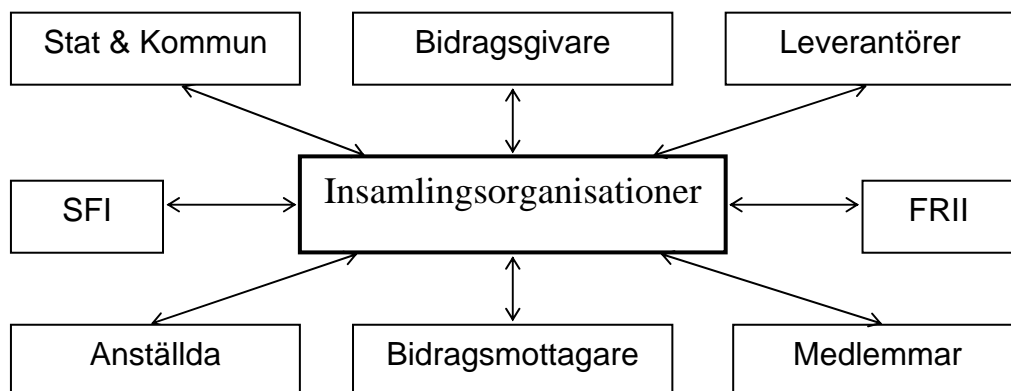
Intressenterna gör det möjligt för företag att anpassa sig till fortlevnadsprincipen. Tack vare intressenterna kan företagen fortsätta sin verksamhet. Det sker ständigt utbyten mellan företagen och intressenterna av ekonomisk och kommunikativ karaktär

som leder till vinning för alla inblandade parter. Enligt Phillips (2003) föreligger således ett beroendeförhållande mellan de inblandade parterna.

Roberts (1992) menar, att sett från företagsledarperspektivet, kräver företags fortsatta existens stöd och godkännande från intressenterna. Företaget måste sträva efter att få detta godkännande och rikta in sin verksamhet därefter. Ju mer inflytande intressenterna har, desto mer måste företaget anpassa sig. Liknande resonemang för Meyer och Rowan (1977) fast med utgångspunkt i institutionell teori. De menar att företags överlevnad inte uteslutande beror på effektiviteten i organisationen, utan även på dess förmåga att anpassa sig samt legitimera sig genom institutioner i samhället.

Bryson (1995), refererad i Fletcher, Guthrie, Steane, Roos & Pike (2003), menar att intressenterna ses som viktigare i offentliga samt icke-vinstdrivande organisationer än vad de gör i vinst-drivande. Dessa organisationer har vanligtvis mer diversifierade intressenter än privata vinstdrivande organisationer.

Vanliga företags intressenter tar sig skepnad av till exempel aktieägare, kunder, kreditgivare och leverantörer. För att vi i vår uppsats ska kunna göra intressentmodellen relevant krävs en modifiering av denna.

Figur 4.1 Intressentmodell anpassad till insamlingsorganisationer

En bidragsgivare har inget krav på någon ekonomisk motprestation på samma sätt som en kund som köper en produkt. Vår intressentmodell skiljer sig därför på vissa

punkter från den traditionella. Insamlingsorganisationer saknar till exempel ägare och till skillnad från företag har insamlingsorganisationer bidragsgivare som möjliggör organisationernas fortlevnad. Bidragsgivare kan vara enskilda individer, företag och andra organisationer. Dessa intressenter har en förväntning om att de lämnade bidragen kommer att nå fram till dem som är i behov av hjälp. En annan intressent som är viktig att lyfta fram är bidragstagare, vilka naturligtvis är intresserade av att de får hjälpen de behöver.

Många insamlingsorganisationer får intäkter i form av medlemsavgifter. Vissa medlemmar bidrar inte bara ekonomiskt utan även med ideellt arbete. Oavsett hur och i vilken utsträckning en medlem bidrar så medverkar de till organisationens fortlevnad, vilket gör dem till viktiga intressenter. Precis som fallet är med bidragsgivare har inte heller medlemmar något krav på någon ekonomisk motprestation. De har däremot ett krav på att organisationen skall uppfylla sitt mål. Detta krav är viktigt att organisationerna uppfyller, annars riskerar de att förlora sina medlemmar och därmed en viktig inkomstkälla och arbetskraft. Det är svårt att hitta en motsvarighet till insamlingsorganisationers medlemmar i vinstdrivande organisationer. Medlemmarna i en ideell förening skulle kunna liknas vid aktieägare, eftersom det i vinstdrivande organisationer är dessa som utser styrelsen och i ideella föreningar gör medlemmarna motsvarande sak.

Det finns många likheter med ett vinstdrivande företags intressentmodell. Stat och kommun är intresserade av att se att redovisningen följer lagar och regler och att man får in den skatt som krävs. Organisationerna kan ha anställda som har ett löneintresse som måste tillgodoses. Leverantörer är intresserade av att se så det finns betalningsmedel, så att de får betalt för sina prestationer.

Vi har även valt att se SFI som en intressent eftersom det är de som tillhandahåller 90-konton samt utför kontroll av dessa. Detta innebär att de kontrollerar att organisationerna följer lagar och regler samt de föreskrifter som SFI har ställt upp. Vi anser därför att SFI kan jämföras med staten eftersom båda kontrollerar att lagar och regler följs. Detta stöds även av att SFI anser sig ha en myndighetsliknande status. Även Clarentius, Eriksson & Jeppsson (2004) har valt att se SFI som en intressent med liknande motivering som vi, medan Färm, Holmer & Nilsson (2004) väljer att

inte ta med SFI i sin intressentmodell. Däremot för Färm et al. (2004) en ingående diskussion om SFI som kontrollerande organ och jämför dem med revisorn. Detta anser vi vara en diskussion som stärker SFI:s roll som intressent.

Även FRII anser vi vara en intressent. Vi har dock valt att behandla detta i anslutning till kapitlet om institutionell teori, eftersom hypotesen vi formulerar även går att argumentera för i den teorin.

Större organisationer har fler intressenter, exempelvis kan man anta att fler personer har intresse av Röda Korsets verksamhet än av Stiftelsen Maj-Lis Filantropiska verksamhet i Portugal. Detta borde därför leda till mer varierande krav på redovisningen, eftersom det finns flera olika typer av intressenter som efterfrågar information. Dessutom kräver större organisationer mer resurser samt personal för att kunna bedriva sin verksamhet. Den större personalstyrkan innebär att arbetsuppgifterna kan delas in efter kompetensen hos de anställda. Detta bör innebära att redovisningen hanteras av en person med specialistkunskap inom området. Att en större organisation har mer varierande krav från olika intressenter samt en större möjlighet till specialisering inom vissa områden leder till en mer omfattande redovisning.

Ahmed & Curtis (1999) menar i sin metaanalys att storlek på företag "...has persistently been found to be significantly and positively associated with disclosure levels in several studies..." Vidare säger de dock att även om det finns en signifikant koppling mellan företagsstorlek och disclosure har det förekommit en stor variation i resultaten.

Med utgångspunkt i dessa resonemang har vi utformat följande hypotes:

<p><i>Hypotes 1: Större insamlingsorganisationer har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än mindre.</i></p>

Några av de organisationer som vi kommer att undersöka är medlemmar i intresseorganisationen FRII som arbetar för att insamlingen sker på ett etiskt korrekt

sätt. Vi har valt att se FRII som en intressent med motiveringen att de med sitt arbete skapar en viss trygghet för organisationernas övriga intressenter. FRII fungerar som en viktigare intressent för de som är medlemmar i organisationen än för de som inte är det. Vi anser dock att FRII kan ha en viss påverkan på insamlingsbranschen som helhet genom sin funktion som ett normgivande organ. Detta är också en av slutsatserna som görs av Färm et al. (2004). FRII har utvecklat en mall för hur insamlingsorganisationer bör upprätta sin årsredovisning och de rekommenderar sina medlemmar att följa denna. FRII har även etiska regler och om dessa inte följs kan organisationen bli av med sitt medlemskap.

Eftersom vi anser att FRII är en viktigare intressent för de som är anslutna till organisationen än de som inte är det, kommer medlemmarna att ha en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper. De som inte är medlemmar i FRII är i de flesta fallen endast skyldiga att upprätta en mycket förenklad årsredovisning. Denna ska lämnas in till SFI. Vi har därför formulerat en hypotes där vi har för avsikt att testa omfattningen av redovisningen beroende av om organisationen är medlem i FRII eller inte.

Hypotes 2: Medlemmarna i FRII har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än de övriga insamlingsorganisationerna.

Argumenteringen för denna hypotes kommer att utvecklas i avsnittet om institutionell teori.

4.2 Institutionell teori

Philip Selznick ses av många som fadern till den institutionella teorin. Han observerade att organisationer inte bara anpassar sig efter interna faktorer utan även externa. Numera nöjer sig inte institutionalisterna med att bara visa på förekomsten av institutioner, utan vill även visa på hur de uppstår. På det sättet kan man uppfatta inte bara organisationer utan även handlingar, som till exempel att skaka hand, som institutioner i de samhällen där de upprepas och ges en innebörd (Hatch 1997).

En sak som skiljer institutionell teori från många andra teorier som behandlar valet av redovisningssätt är den rationella aspekten. I de flesta andra teorier förutsätts det att de inblandade handlar rationellt och nytto-maximerande (Hatch 1997). Detta är inte tvunget inom institutionalismen, här kan man till och med förklara val som inte alls är rationella. Ett exempel är arbetaren som nyss gått av nattpasset och som på bussen hem, trots att han knappt kan hålla ögonen öppna, lämnar över sin sittplats till den nypåstigna pensionären som han inte känner. Knappast för att det ger nytto-maximering utan för att normen i samhället säger att det är rätt att göra så.

Ofta talas det om organisationers omvärld i samband med institutionell teori. Det görs då en distinktion mellan teknisk och institutionell omvärld. Den tekniska omvärlden innefattar förhållanden som avgör hur en organisation löser de uppgifter den ställs inför, exempelvis till vilken grad man är beroende av råvaror eller efterfrågan på organisationens produkter. Institutionell omvärld innefattar de antaganden, värderingar och normer som samhället har om hur organisationer ska drivas (Jacobsen & Thorsvik 2002).

Orrù, Woolsey Biggart & Hamilton (1991) menar dock att denna distinktion ibland kan gå för långt. I sin studie kommer de fram till att institutionella faktorer även påverkar företag som arbetar i en väldigt teknisk värld. Det kan till och med vara så att institutionella omständigheter hjälper företaget att nå tekniska mål.

Det antas ofta att vinstdrivande organisationer är verksamma i en mer teknisk omvärld än icke-vinstdrivande. Det finns ett antagande att det enda målet för företag på konkurrensutsatta marknader är lönsamhet. Detta gäller så starkt att företag som inte har lönsamhet som huvudmål, är tvingade att agera som om de hade det för att kunna överleva. Icke-vinstdrivande organisationer verkar i en miljö där det finns mer utrymme att påverkas av mer institutionella faktorer (Carruthers 1995).

DiMaggio & Powell (1991) särskiljer mellan tre olika sätt som institutioner uppstår på: regulativ, normativ och imitation. Det kan vara svårt att se vilken av de tre som är mest verkande, eftersom två eller flera kan samverka. I de följande tre avsnitten behandlar vi, var för sig, på vilka tre sätt institutioner uppstår. DiMaggio & Powell

menar också att många av likheterna i organisationsstrukturer förklaras av de få valmöjligheter som finns tillgängliga, till exempel vad gäller just organisationsstruktur vid nystartade projekt.

4.2.1 Organisation genom regulativa påtryckningar

Den regulativa påtryckningen kan vara både av formell och informell karaktär och kommer från andra organisationer samt från samhället som organisationen verkar i. Den största formen av regulativ påtryckning kommer från staten i form av lagar och regler angående exempelvis årsredovisningar. Detta är en klar koppling till vår uppsats, årsredovisningarna hade förmodligen varit mer olika varandra om ingen reglering i lag funnits. Det är inte alltid de regulativa påtryckningarna tar sig uttryck i en så tydlig form som lagar. De kan även vara mer subtila (DiMaggio & Powell 1991). I samband med insamlingsorganisationer är FRII och SFI exempel på organisationer som regulativa påtryckningar kommer ifrån. Som tidigare nämnts anser vi att FRII fungerar som ett normgivande branschorgan. Eftersom medlemmarna inte är tvingade att följa den redovisningsmall som FRII utarbetat, är det inte frågan om regulativa påtryckningar av formell karaktär. Även om organisationerna inte är tvingade att följa redovisningsmallen, anser vi att mallen borde ge en allmän påverkan på insamlingsorganisationers redovisning oavsett om den tillämpas fullt ut eller inte. Detta resonemang stöds av Färm et al. (2004). Föregående diskussion utvecklar argumentationen för den senast utformade hypotesen, om att medlemmar i FRII har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än de övriga insamlingsorganisationerna.

4.2.2 Organisation genom normativa påtryckningar

Den normativa påtryckningen uppstår till exempel från kulturella normer som en medlem i organisationen fått från sin utbildning. Dessa påtryckningar behöver inte komma inifrån organisationen utan även från externa normgivare. Exempel på en intern normgivare är kontrollern med högre utbildning och extern normgivare kan vara den auktoriserade revisorn.

Ahmed & Courtis (1999) påstår i sin artikel att många har haft storleken på revisionsbyrå som en förklarande variabel i sina undersökningar. Resultaten i dessa studier har dock varit varierande, men vi anser ändå att denna variabel inte går att utesluta. Vi tror att storleken på revisionsbyrån kan ha betydelse för i vilken utsträckning man redovisar, eftersom dessa sätter press på organisationerna att redovisa mer. Denna press uppstår eftersom stora revisionsfirmor har mer att förlora på ett fel i redovisningen som ej uppmärksammas av revisorn. Stora revisionsfirmor har välkända och etablerade varumärken som tar stor skada vid uppmärksammade oegentligheter (Vander Bauwhede, Willekens & Gaeremynck 2003).

Mindre revisionsbyråer är mer känsliga för sina klienters krav och önskemål. Detta leder i allmänhet till en mindre omfattning av redovisningen. (Gordon et al. 2002) Att mindre byråer är mer känsliga leder till att genomslagskraften på den normativa pressen från dessa inte blir stor. En stor revisionsbyrå, å andra sidan, har betydligt mer att säga till om eftersom de är mindre känsliga för krav från sina klienter.

Större revisionsbyråer har i högre utsträckning stora företag som klienter. Vid revision av dessa företag arbetar revisionsbyråerna utifrån en metod där det finns höga krav på redovisningen från många intressenter. Vi tror att dessa metoder kan avspegla sig vid revision av mindre företag och som i vårt fall även vid revision av insamlingsorganisationer. Detta resonemang stöds även av DiMaggio & Powell (1991).

<p><i>Hypotes 3a: Omfattningen i redogörelse av redovisningsprinciper ökar om man har en av de fyra stora revisionsbyråerna.</i></p>
--

Collin et al. (2004) visar att valet av revisionsbyrå påverkar redovisningen från svenska kommuner. Detta tror vi kan vara en viktig faktor även i vår undersökning eftersom Öhrlings PWC varit med och utvecklat FRII:s mall. Det finns därför stor anledning att tro, att de organisationer som har Öhrlings PWC som revisionsbyrå kommer att följa mallen tydligare än de som anlitat en annan revisionsbyrå. Då mallen är väldigt detaljerad och behandlar redovisningsprinciper i fem sidor (God redovisningssed för insamlingsorganisationer/Mall för årsredovisning, 2005) anser vi

att följden av att följa mallen innebär en mer omfattande redogörelse av redovisningsprinciper. Med tanke på vad som nu sagts om FRII:s samarbete med Öhrlings PWC, tror vi att valet av revisionsbyrå har effekt på i vilken utsträckning man redovisar.

Hypotes 3b: De organisationer som har Öhrlings PWC som revisionsbyrå, har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper, än de som har en annan revisionsbyrå.

4.2.3 Organisation genom imitation

Med imitation menas att organisationer vid osäkerhet om hur de ska handla, kommer att härma andra liknande organisationer vid valet av till exempel organisationsstruktur och arbetssätt. Vid detta val faller det sig naturligt att de mest framgångsrika organisationerna imiteras.

DiMaggio & Powell (1991) beskriver en artikel skriven av Tolbert & Zucker (1983), i vilken man kan se att det finns vissa kopplingar mellan storleken på staden och organisationerna som har sitt säte där. Även en studie gjord av Meyer et al (1985), refererad i DiMaggio & Powell (1991), visar att storleken på städerna kan relateras till organisationernas utformning.

Collin et al. (2004) har i sitt paper storleken på stad som förklarande faktor. De argumenterar för att det finns en koppling mellan storlek på stad och storlek på de kommunala bolag som finns i denna stad. Den kopplingen är inte lika tydlig i vårt fall, då det inte bara finns stora insamlingsorganisationer utan även små i storstäderna. Vi tror dock, att de små insamlingsorganisationerna i storstäderna kommer att imitera de stora i en större utsträckning än vad de små insamlingsorganisationerna, som har sitt säte i mindre städer gör. De små organisationer som härmar de stora kommer att få en mer omfattande redogörelse av redovisningsprinciper än de övriga.

Ytterligare argument att tillägga, men som dock inte tillhör den institutionella teorin, är diskussionen som Cassel (2000) för om hur redovisningen samt revisionen i kommuner påverkas av storleken på organisationen. Det som framkommer i en av

diskussionerna är att behovet av externrevision inte är nödvändig i mindre organisationer, där besluten fattas och verkställs gemensamt av alla medlemmar. Genom att medlemmarna medverkar i verksamheten blir det möjligt för dem att själva granska denna. Förutsättningarna för denna sociala kontroll är bättre i en mindre stad, där möjligheten till fler informella kontakter är större. Edwardsson & Engqvist (2002) kommer i sin uppsats fram till att revisorer i mindre städer har fler sociala kontakter med sina klienter, än de revisorer som är verksamma i en stor ort. De menar också att sociala kontakter i viss utsträckning leder till bättre granskning. Många sociala kontakter leder till en högre grad av social kontroll. Även om Edwardsson & Engqvists (2002) slutsatser gäller revisorer, anser vi att de går att tillämpa på alla olika sorters intressenter i en organisation.

Vi anser att ju högre den sociala kontrollen är, desto mindre är behovet av redovisning. Detta gör det möjligt för oss att analogt tillämpa Cassels (2000) diskussion om behovet av kommunal redovisning och revision på vår undersökning angående insamlingsorganisationer. Detta leder till att organisationer med säte i större städer kommer att ha en mer omfattande redogörelse av principer än de med säte i mindre städer.

Med ledning av ovanstående diskussioner angående imitation samt social kontroll formulerar vi följande hypotes:

Hypotes 4: Organisationer i storstäderna kommer att ha en mer omfattande redogörelse av redovisningsprinciper än organisationer i mindre städer.

Inom disclosureforskningen används ibland bransch som en förklarande variabel, exempel på detta är Adams et al. (1998), Line, Hawley & Krut (2002), Collin et al. (2004) och Andersson et al. (2003). Variabeln används eftersom företag inom samma branscher ofta imiterar varandra. Vi kan dock inte applicera denna variabel på vår uppsats, då det är svårt att definiera branscher inom insamlingsorganisationer. Vi försöker i stället dela in organisationerna efter ändamålet som de samlar in pengar till. Det är större skillnader på branscher i de ovan beskrivna studierna än vad det är mellan olika insamlingsändamål. Exempelvis skiljer sig Shell och KPMG från

varandra på mycket fler punkter än vad Världsnaturfonden och Amnesty gör. Då vi ännu inte har hittat någon studie där man med vårt syfte gjort en liknande indelning, anser vi att det är intressant för oss att genomföra en.

Man kan dock visa på skillnader mellan insamlingsorganisationer genom att jämföra bidragsmottagare. Exempelvis är det skillnad på att donera pengar för forskningsändamål och till svältande barn i tredje världen. Vissa bidragstagare är i många fall kapabla att genom årsredovisningen själva kontrollera om det finns möjlighet att erhålla de medel som de är i behov av. Ett exempel på dessa bidragstagare är forskare som får bidrag från olika insamlingsorganisationer. Forskaren har med hjälp av Internet och telefon möjlighet att finna den information han behöver för att uppfylla sitt behov, vilket inte barnen i tredje världen har. Det finns därför skäl att tro att de organisationer vars bidragstagare själva har möjlighet att kontrollera redovisningen, har en mer omfattande redovisning än de organisationer vars bidragstagare saknar denna möjlighet.

Vi har valt att dela in insamlingsorganisationerna efter insamlingsändamål vilket ger oss följande uppdelning i fem kategorier:

1. Forskning
2. Humanitär hjälp utrikes
3. Stöd till individer inom Sverige
4. Djur & natur
5. Övrigt

I insamlingsändamål forskning placerar vi de organisationer vars syfte är att främja forskning inom olika områden, exempelvis Cancerfonden. Humanitär hjälp utrikes är de vars syfte är att på olika sätt förbättra vardagen för människor i svåra situationer, exempelvis Röda Korset. Under stöd till individer inom Sverige kommer de organisationer som donerar pengar eller på annat sätt stödjer enskilda individer i Sverige, exempelvis BRIS. I djur & natur sorteras de organisationer in som antingen aktivt själva eller genom att donera pengar arbetar för djur eller miljö, exempelvis Världsnaturfonden. De organisationer som inte passar in under någon av de andra branscherna placeras under Övrigt. Ett exempel på detta är Insamlingsstiftelsen

Hoppet av Spithamn som bland annat verkar för bevarandet av galeasen Hoppet av Saltvik.

Av ovanstående resonemang om indelning efter insamlingsändamål har vi utformat följande hypotes.

Hypotes 5: Omfattningen av redogörelsen av redovisningsprinciper är beroende av organisationens insamlingsändamål.

4.3 Legitimitetsteori

Legitimitetsteorin är nära kopplad till intressentteorin sett ur företagets eller företagsledningens perspektiv (Deegan 2004). Det viktigaste för ett företag när man talar om legitimitetsteorin är att försäkra sig om sina intressenters fortsatta resursbidrag. För att uppnå det måste företagsledningen enligt Ljungdahl (1999) veta vad deras olika intressenter har för förväntningar på företaget. Om denna kunskap finns är det lättare för företaget att försvara sitt agerande och därigenom få legitimitet.

	Företagsledningens perspektiv	Samhällets perspektiv
Intressentteorin	Hantering av intressentkrav	Formulering av intressentkrav
Legitimitetsteorin	Legitimering av företaget	Legitimering av systemet

Figur 4.2 Intressent- Legitimitetsteori (Ljungdahl 1999)

Att något är legitimt betyder inte samma sak för alla, utan har att göra med vilka värderingar och normer man har (Karlsson 1991). En definition på legitimitet kan därför vara hur väl ett företags agerande stämmer överens med de värderingar som finns i samhället samt hur man uppfattas av sina intressenter. Legitimitet tilldelas alltså av någon utanför företagets organisation och intressenterna har förmodligen

olika syn på vad som är legitimt agerande av företaget. Exempelvis kan ett företag som är lönsamt anses vara legitimt av vissa intressenter, men det är inte alltid tillräckligt för att samtliga intressenter ska kunna legitimera företaget (Ljungdahl 1999). Detta stämmer bra in på våra undersökta insamlingsorganisationer eftersom de inte ens strävar efter lönsamhet. Det kan till och med vara så att lönsamhet medför legitimitetsproblem. Det förs en debatt om att de stora organisationerna sparar de insamlade medlen i exempelvis aktier i stället för att dela ut dem till presumtiva bidragstagare (Nytt från revisorn 2003-01-17). Organisationerna försvarar sig för att upprätthålla sin legitimitet med förklaringar att pengarna behövs för att klara av redan gjorda åtaganden.

Karlsson (1991) menar att legitimitetsproblem handlar om avsaknaden av densamma och det är detta som gör att företagen vidtar åtgärder för att återvinna legitimiteten. Ofta består legitimerande aktiviteter till största delen av förklaringar eller motiveringar till något som har inträffat, eftersom det kräver betydligt mer resurser av företagen att göra faktiska förändringar i sin organisation. Dessa aktiviteter kan medföra att man ser företagsledningen som manipulativ i sitt försök att legitimera sin verksamhet utan att genomföra några egentliga förändringar. Detta är den strategiska synen på legitimitet. Det finns även ett institutionellt perspektiv, där enskilda företagsledare inte har speciellt stora möjligheter att genomföra motsvarande legitimeringsstrategier (Suchman (1995) refererad i Ljungdahl, 1999).

Utifrån det institutionella perspektivet innebär legitimitet att organisationerna tar efter de allmänt vedertagna normer som finns i samhället. Genom att göra det som samhället förväntar sig kan organisationer framstå som legitima (Meyer & Rowan 1977). I vissa fall kan detta innebära att en organisation inför arbetsrutiner som är allmänt accepterade i samhället oberoende av eventuella effektivitetsvinster som detta medför (Ljungdahl 1999). Denna utveckling, att alla organisationer tar efter de normer som finns, gör att organisationernas strukturer och processer liknar varandra mer och mer. DiMaggio & Powell (1991) kallar detta för isomorfism.

I anslutning till ovanstående resonemang vill vi även lyfta fram FRII. Vi anser att de är en viktig intressent för de organisationer som är anslutna, se även Färm et al. (2004). FRII utvecklat normer som organisationerna förväntas att anpassa sig till. Om

man följer Ljungdahls (1999) resonemang ovan innebär detta att organisationerna är medlemmar i FRII trots att det inte medför några effektivitetsvinster. Genom att följa de normer som FRII utarbetat upprätthåller organisationerna sin legitimitet. I första hand handlar det om legitimitet gentemot FRII men även mot samhället i stort eftersom ett medlemskap ses som en legitimerande handling.

En organisation redovisar frivilligt mer samhällsrelaterad information för att förebygga eventuella legitimitetshot. Ett bra exempel som visar detta är Pattens (1992) och Walden & Schwartz (1997) (refererade i Ljungdahl 1999) studier om Exxon Valdez-katastrofen i Alaska där stora oljeutsläpp förstörde miljön. Deras forskning visar på att miljöredovisningen ökar, inte bara för det drabbade företaget utan även för andra företag som bedriver verksamheter som kan vara farliga för miljön. En möjlig koppling till vår uppsats är skandalerna kring UFF på 90-talet. Om man hade följt redovisningen för insamlingsorganisationer före och efter denna händelse hade man förmodligen kunnat se skillnader i omfattningen av redovisningen.

Denna typ av händelser skapar stor massmedial uppmärksamhet. Detta har en negativ inverkan på alla organisationer i samma bransch. Vi tror dock att de som påverkas mest är de stora organisationerna med välkända namn och varumärken. Dessa organisationer har mer att förlora på en legitimitetskris för branschen, eftersom de har byggt upp ett stort förtroende hos allmänheten. Detta ska ses i motsats till små organisationer vars verksamhet ligger på ett mer personligt plan. Här kan det till och med finnas en personlig relation mellan bidragsgivaren och bidragsmottagaren. Vi tror därför att det är främst de stora företagen som frivilligt väljer att redovisa mer för att upprätthålla sin legitimitet. Enligt Adams et al. (1995) redovisar företagen även mer för att förhindra införandet av nya lagar och regler.

Ovanstående resonemang angående storleken på organisationen och hur de påverkas stämmer överens med Positive Accounting Theory och följderna av politiska kostnader. Storleken på organisationen används här som en uppskattning för hur mycket politisk uppmärksamhet organisationen får. För att minska ogynnsam politisk uppmärksamhet och de medföljande politiska kostnaderna kan organisationen välja att redovisa lägre resultat. Exempel på politiska kostnader är bojkott av organisationens produkter, nya skatteregler och ökade lönekrav (Watts & Zimmerman 1986). Översatt

till insamlingsorganisationer innebär detta att stora organisationer kommer att ha en mer omfattande redovisning än små för att undvika ogynnsam politisk uppmärksamhet, vilket i deras fall skulle kunna innebära minskade gåvor och bidrag eller mindre förmånliga beskattningsregler. Ett bra exempel på politiska kostnader är den ovan nämnda diskussionen om organisationers val att spara medel i stället för att spendera dem. I detta fall består kostnaderna i att de måste försvara sitt agerande i media.

Med utgångspunkt i diskussionen ovan om legitimitet och ogynnsam politisk uppmärksamhet tror vi att alla de stora organisationerna redovisar mer än vad SFI kräver. Detta eftersom kraven som SFI ställer på redovisningen inte är speciellt hårda, sett ur de stora organisationernas perspektiv. Ur materialet som krävs av SFI framgår det inte på något sätt vilka redovisningsprinciper som organisationen använt sig av. Krav på en mer omfattande redovisning kan dock komma från andra håll och för att undvika framtida legitimitetshot och politiska kostnader väljer organisationerna att uppfylla dessa.

<p><i>Hypotes 6: De stora organisationerna har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än vad SFI kräver.</i></p>

4.4 Hypotessammanfattning

Nedan följer en sammanställning av våra hypoteser.

- 1: Större insamlingsorganisationer har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än mindre**
- 2: Medlemmarna i FRII har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än de övriga insamlingsorganisationerna**
- 3a: Omfattningen i redogörelse av redovisningsprinciper ökar om man har en av de fyra stora revisionsbyråerna**
- 3b: De organisationer som har Öhrlings PWC som revisionsbyrå, har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper, än de som har en annan revisionsbyrå**
- 4: Organisationer i storstäderna kommer att ha en mer omfattande redogörelse av redovisningsprinciper än organisationer i mindre städer**
- 5: Omfattningen av redogörelsen av redovisningsprinciper är beroende av organisationens insamlingsändamål**
- 6: De stora organisationerna har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än vad SFI kräver**

4.5 Kapitelsammanfattning

Vi har i detta kapitel redogjort för de teorier vi valt för att förklara skillnaderna i omfattningen av redogörelsen av redovisningsprinciperna. Utifrån dessa teorier har vi utformat hypoteser som vi senare kommer att testa. Nedan följer en kort sammanfattning av varje teori.

Precis som Rhenman (1969) har vi valt att utgå från konstaterandet att organisationer aldrig är vare sig självförsörjande eller drivs utifrån ett självändamål. Det finns ett beroendeförhållande mellan organisationen och dess intressenter. Förutsättningen för organisationens fortlevnad enligt Roberts (1992), är att det krävs stöd och godkännande från intressenterna. En insamlingsorganisations intressenter skiljer sig från ett vinstdrivande företags. Vi har därför omarbetat den klassiska intressentmodellen och anpassat denna efter insamlingsorganisationer. Vi har även resonerat kring de intressenter vi valt att ta in i vår modell.

I avsnittet om institutionell teori har vi redogjort för de tre sätt som institutioner kan uppstå på enligt DiMaggio & Powell (1991). De menar att institutioner uppstår genom regulativa och normativa påtryckningar samt genom imitation. De regulativa påtryckningarna kommer från andra organisationer och från samhället i vilket organisationen är verksam. De normativa påtryckningarna kan uppstå från kulturella normer som en medlem fått från till exempel sin utbildning och imitation innebär att organisationer imiterar varandra vid osäkerhet om hur de skall handla.

Det primära vad gäller legitimitetsteorin är att organisationer måste försäkra sig om intressenternas fortsatta resursbidrag. Ljungdahl (1999) menar att man kan uppnå detta genom att vara uppdaterad om intressenternas förväntningar på organisationen. Begreppet legitimitet har inte samma innebörd för alla individer utan har att göra med vilka normer och värderingar man har (Karlsson 1991). Vidare menar Karlsson (1991) att legitimerande aktiviteter till största delen består av förklaringar eller motiveringar till något som inträffat istället för att göra faktiska förändringar i organisationen. Anledningen till att man inte tillämpar det senare alternativet beror på kostnaden.

5 Empirisk metod

Vår empiriska metod kommer att ta formen av en kvantitativ innehållsanalys, där vi analyserar innehållet i årsredovisningar. I kapitlet kommer även att redogöras för datainsamlingsmetod av sekundärdata i form av årsredovisningar och primärdata i form av den mall som vi anpassat till vår undersökning. Vidare framgår även vilka väsentliga avgränsningar vi gjort och vilket urval vi tillämpat. Detta avsnitt efterföljs av en operationalisering med en beskrivning av mallens utformning och hypoteser. Vi har sedan behandlat datamaterialet i SPSS.

5.1 Undersökningens metod

Vårt syfte med uppsatsen är att förklara omfattningen av insamlingsorganisationers redogörelse av redovisningsprinciper. Vi vill se om det finns någon skillnad mellan organisationerna i deras redogörelse av redovisningsprinciper och vilka variabler som förklarar eventuella skillnader. Med utgångspunkt i detta syfte blir vår empiriska metod en innehållsanalys, där vi analyserar innehållet i årsredovisningars avsnitt om redovisningsprinciper.

Vad gäller metod för insamlandet av data finns det olika alternativ. Exempel på metoder är enkätundersökningar och intervjuer. Anledningen till att vi valt bort dessa är att vi anser, att risken för stort bortfall är överhängande stor och även att man går miste om eller får in felaktig information. Vi anser att vi får ett mer tillförlitligt resultat om vi på egen hand analyserar årsredovisningarna. Enligt Saunders et al. (2003) kan en innehållsanalys ta formen av både kvantitativ- och kvalitativ innehållsanalys. Genom att mäta innehållet i årsredovisningarna kommer den kvantitativa analysen att bli tillämpbar på vårt forskningsområde. Enligt Christensen, Andersson, Engdahl & Haglund (2001) fokuserar den kvantitativa undersökningen på mängd, antal och frekvens av kvantifierbara ting, som sedan kan behandlas statistiskt. För att göra denna behandling möjlig kommer vi att utforma en mall, i vilken vi delar in de olika organisationerna i vissa kategorier och variabler som karaktäriserar deras verksamhet.

5.2 Datainsamling

I detta avsnitt presenterar vi vilka sekundärdata och primärdata vi kommer att använda oss av i vår uppsats. Vi redogör även för på vilka sätt insamlingen har skett, vilka problem som uppstod och hur vi löste dessa.

5.2.1 Sekundärdata

Saunders et al. (2003) beskriver sekundärdata eller andrahandsdata som data vilken redan samlats in för ett tidigare forskningsändamål. För att denna ska kunna bli användbar i en ny kontext måste den analyseras en gång till. Trots tiden det tar att på nytt analysera materialet, är detta ett effektivt sätt att spara tid, eftersom man undviker att samla in nya data inom ett område (Lundahl & Skärvad 1999). Vidare kan enligt Christensen et al. (2001) sekundärdata delas in i extern och intern sekundärdata. Karaktäristiskt för intern sekundärdata är att den är skriftlig eller muntlig, lättillgänglig och tillhandahålls till en låg kostnad. Exempel på denna form av data är en sammanställning av en organisations kostnader för marknadsföring. Det som i vår undersökning kommer vara av värde är de så kallade publicerade externa sekundärdata som bland annat utgörs av de årsredovisningar som organisationer lämnar. Dessa sekundärdata utgör en viktig del av marknadsinformationen och är ofta tillgänglig i tryckt form och kan i många avseenden hjälpa till att besvara de frågeställningar man ställt upp (Ibid).

Vi har valt att samla in årsredovisningarna genom att sända ut förfrågningar till insamlingsorganisationerna via e-post. Vi förde en diskussion om olika alternativ för att på bästa sätt erhålla årsredovisningarna från så många organisationer som möjligt. Ett exempel på alternativ metod var att kontakta samtliga organisationer per telefon men detta ansåg vi vara för tidskrävande. Beslutet föll till slut på att kontakta organisationerna via e-post för att på så sätt spara tid. På SFI:s hemsida (www.insamlingskontroll.a.se) fann vi alla 90-kontoinnehavare i en lista som utgjorde basen för vår insamling av e-postadresser. Vi fann dock att ett flertal av 90-

kontoinnehavarna inte tillhandahöll någon e-postadress utan enbart angivit ett telefonnummer som kontaktfunktion. Således kunde vi inte utesluta vår alternativa metod för insamlandet av årsredovisningar utan fick istället tillämpa både förfrågan via e-postmeddelande och via telefon.

E-postmeddelandet (se Bilaga 1) skickades ut på kvällen (2005-11-29) för att vederbörande skulle se det direkt på morgonen. Vi antog att detta skulle öka svarsfrekvensen eftersom många läser sin e-post på morgonen.

I ett ytterligare försök att öka svarsfrekvensen uppmanade vi mottagaren av e-postmeddelandet att vidarebefordra det till den rätta personen inom organisationen, om mottagaren själv inte hade möjlighet att uppfylla vår önskan.

Med orsak av uppkommet missförstånd mellan oss och kanslichefen på SFI, och därmed även mellan oss och insamlingsorganisationerna, blev vi tvungna att konstruera ett e-postmeddelande av förtydligande karaktär (se Bilaga 2). Av kanslichefen fick vi information om att 90-kontoinnehavarna insänder en fullständig årsredovisning till SFI. Detta visade sig vara felaktigt. Den av kanslichefen så kallade årsredovisningen visade sig bara vara en uppställning av Balans- och Resultaträkning som är uppförda enligt SFI:s krav. I dessa framgår det således inte vilken revisionsbyrå som organisationerna anlitar, vilket säte de har och till vilket ändamål de samlar in pengar. Vissa organisationer upprättar både en fullständig årsredovisning och en ”årsredovisning” som endast uppfyller SFI:s krav. Det är den förstnämnda som är av betydelse för vårt arbete. I denna fullständiga årsredovisning framgår det vilka redovisningsprinciper organisationerna tillämpar. I det andra e-postmeddelandet bad vi därför om organisationernas fullständiga årsredovisningar eller att de, i de fallen de enbart upprättar vad SFI kräver, skulle komplettera det de inlämnar till SFI med namn på revisionsbyrå, säte och till vilket ändamål de riktar sin insamling. Det kan nämligen ibland vara svårt att utläsa detta från enbart namnet.

Ett antal stiftelser svarade inte på vår förfrågan. I de fallen har vi, för att minska bortfallet, vänt oss till Länsstyrelsen i respektive län. Detta för att de flesta stiftelser är skyldiga att vara registrerade hos Länsstyrelsen och sända sina årsredovisningar till denna myndighet. Länsstyrelsen har i sin tur skyldighet att lämna ut material av detta

slag. Vi valde att inrikta oss på att kontakta Länsstyrelserna istället för att skicka en påminnelse till de organisationer som inte hade svarat. Detta på grund av den dåliga svarsfrekvensen vi fick på våra e-post och telefonsamtal.

5.2.2 Primärdata

Primärdata kommer i vår uppsats att utgöras av den mall (se 5.4.1) som vi har valt att tillämpa på våra undersökningsobjekt. Med denna mall har vi tillfört ny data till området. Saunders et al. (2003) och Christensen et al. (2001) menar att dessa nya data blir primärdata.

5.3 Avgränsning och urval

I vår uppsats har vi för avsikt att undersöka alla de 377 svenska insamlingsorganisationer som har 90-konton och som enligt SFI:s regelverk är skyldiga att upprätta årsredovisning. Kanslichefen på SFI upplyste vid kontakt onsdagen den 23 november 2005 att samtliga 90-kontoinnehavare som står under SFI:s kontroll är skyldiga att till dem sända in sina årsredovisningar. Undersökningen blir därför en totalundersökning av 90-kontoinnehavare som har varit verksamma så länge att de har hunnit upprätta en årsredovisning. Vi kommer att avgränsa oss till att endast analysera de årsredovisningar som lämnats av insamlingsorganisationer i Sverige, samt enbart undersöka de redovisningsprinciper som organisationerna tillämpar. Det sistnämnda på grund av den tidsbegränsning som uppsatsarbetet innebär, då en undersökning av hela årsredovisningen hade varit mycket tidskrävande.

5.4 Operationalisering

Nedan följer en redogörelse för hur vi analyserat vårt material med hjälp av den mall (se Bilaga 3) som vi konstruerat för just vårt ändamål. Sedan följer en sammanställning av våra hypoteser samt var vi hittat information för att kunna svara på dessa.

5.4.1 Mallens utformning

Utifrån våra teorier har vi tidigare utformat ett antal hypoteser för att med hjälp av dessa kunna besvara vår huvudfråga. För att kunna ta ställning till våra hypoteser har vi analyserat de olika organisationernas årsredovisningar. I analysen kommer vi att använda oss av en mall konstruerad för just vårt ändamål. Detta för att kunna sammanställa materialet och ge stöd för våra hypoteser.

Nedan följer sammanställning av vilka punkter som ingår i den mall vi har utformat:

1. Namn på organisation
2. Associationsform
3. Säte
4. Ändamål (efter vår indelning, se 4.2.3)
5. Totala intäkter
6. Resultat från finansiella investeringar
7. Totala kostnader
8. Balansomslutning
9. Eget kapital
10. Fullständig årsredovisning (Ja/Nej)
11. Medlem i FRII (Ja/Nej)
12. Antalet redovisningsprinciper
13. Antalet ord i avsnittet om redovisningsprinciper
14. Revisionsbyrå

5.4.2 Hypoteser

Nedan följer en presentation av våra hypoteser. Vi visar även hur vi har gått tillväga för att på bästa sätt mäta och kontrollera variablerna. Skillnader och likheter mellan organisationernas redogörelser av redovisningsprinciper utgörs av hur mycket utrymme principerna ges i årsredovisningen. Detta kommer vi att mäta genom att

räkna antalet ord. Ett alternativ att tillämpa, är att som Adams et al. (1998) räkna antalet sidor.

Hypotes 1: *Större insamlingsorganisationer har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än mindre.*

Vi har bestämt oss för att mäta storlek genom att välja verksamhetsintäkter och balansomslutning. Andra studier som använder totala tillgångar som grund för att mäta storlek är Haniffa & Cooke (2005) samt Gordon et al. (2002). Ett annat mått som används i liknande studier är omsättningen (Adams et al. 1998). Eftersom insamlingsorganisationer, med få undantag, inte har någon försäljning är detta mått inte aktuellt för oss. Vi anser dock att verksamhetsintäkter för insamlingsorganisationer kan jämföras med omsättningen för en vinstdrivande organisation. Ett alternativ till verksamhetsintäkter är lämnade bidrag. Detta faller dock bort dels för att det i vissa fall inte framgår direkt ur årsredovisningen, dels för att vissa insamlingsorganisationer inte lämnar bidrag utan i stället använder dessa medel i den egna verksamheten. Anledningen till att vi har valt både verksamhetsintäkter och balansomslutning istället för bara en av dem beror på att vissa organisationer har stora intäkter men låg balansomslutning och tvärtom. En annan orsak till vårt val är att verksamhetsintäkter och balansomslutning är variabler som samtliga organisationer redovisar. Informationen om balansomslutning och verksamhetsintäkter framgår i årsredovisningarna.

Det finns även några andra alternativ att tillämpa, exempelvis antal anställda och antal medlemmar. I många organisationer finns dock inga anställda utan bara ideellt arbete, vilket gör det omöjligt att bestämma storlek baserat på detta. Samma sak beträffande medlemmar, då alla organisationer inte har medlemmar.

Hypotes 2: *Medlemmarna i FRII har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än de övriga insamlingsorganisationerna.*

I de fall det framgår av årsredovisningen har vi hittat information om medlemskap i FRII i denna. För de organisationer som inte angivit detta i sin årsredovisning, har vi med hjälp av den sammanställning över medlemmar som finns på FRII:s hemsida, om organisationen är medlem eller ej.

Hypotes 3a: ***Omfattningen i redogörelse av redovisningsprinciper ökar om man har en av de fyra stora revisionsbyråerna.***

För att svara på denna hypotes har vi delat in revisionsbyråerna i två grupper. I den ena gruppen har vi placerat de fyra största revisionsbyråerna, vilket innefattar Öhrlings PWC, Ernst & Young, KPMG, och Deloitte. Denna indelning har gjorts i många tidigare studier bland annat av Vander Bauwhede (2003) samt Pong & Burnett (2006). Vi har sedan jämfört dessa mot den andra gruppen, där vi placerat de övriga revisionsbyråerna.

I vissa fall var det svårt att få fram vilken revisionsbyrå som anlätades. 106 av 149 organisationer hade angivit det i sina årsredovisningar. För de övriga framgick dock inte valet av revisionsbyrå.

Hypotes 3b: ***De organisationer som har Öhrlings PWC som revisionsbyrå, har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper, än de som har en annan revisionsbyrå.***

Här gäller samma resonemang som ovan. Skillnaden är naturligt nog att de organisationer som har Öhrlings PWC utgör en grupp och de övriga en annan.

Hypotes 4: ***Organisationer i storstäderna kommer att ha en mer omfattande redogörelse av redovisningsprinciper än organisationer i mindre städer.***

Vissa organisationer är verksamma på mer än en ort och i dessa fall har vi valt den ort där huvudkontoret finns. Med storstäder menar vi Stockholm, Göteborg och Malmö. Information om var organisationerna har sitt säte har inhämtats från årsredovisningen och i vissa fall genom den av organisationerna gjorda kompletteringen till ”årsredovisningen”, som framgår i avsnitt 5.2.1.

Hypotes 5: ***Omfattningen av redogörelsen av redovisningsprinciper är beroende av organisationens insamlingsändamål.***

Information om insamlingsändamål framgår i de flesta fall av årsredovisningen, men även genom de kompletteringar som nämns tidigare i arbetet. Kriterierna för de olika insamlingsändamålen har vi själva tagit fram.

Hypotes 6: *De stora organisationerna har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än vad SFI kräver.*

Vid en första anblick på hypotesen kan man tycka att man borde undersöka den gruppen som redovisar mer än vad SFI kräver och sedan uttala sig om storleken på organisationerna i denna grupp. Detta skulle dock sakna mening eftersom denna grupp kan innehålla en stor mängd små organisationer, utan att man för den sakens skull skall falsifiera hypotesen. Det väsentliga i frågan är huruvida den grupp som inte redovisar mer än SFI kräver innehåller en stor organisation eller inte. Att för oss definiera gränsen mellan mindre och större insamlingsorganisationer är svårt, eftersom vi inte kan använda oss av någon allmänt vedertagen indelning. Vi skulle kunna använda oss av Bokföringsnämndens indelning enligt BFNAR 2000:2 av svenska icke-noterade företag. Detta har vi inte gjort, eftersom det är svårt att jämföra insamlingsorganisationer med vinstdrivande företag, exempelvis vad det gäller antal anställda. För att kunna uttala om huruvida hypotesen kan falsifieras eller ej måste vi dra en gräns. Vi gör därför den enkla indelningen av organisationerna i två lika stora grupper: stora och små. Denna grova indelning har vi gjort för att undvika typ I-fel. Typ I-fel innebär enligt Saunders et al. (2003) att man felaktigt påstår att något är sant när det i verkligheten inte är det.

Informationen om hur många ord de redovisar samt omsättning och balansomslutning framgår direkt av årsredovisningen.

5.5 Validitet och reliabilitet

När man genomför undersökningar, är det väsentligt att man strävar efter att uppnå så hög validitet som möjligt. Genom att tillämpa en innehållsanalys framför enkätundersökning och intervju har vi minskat risken för utebliven samt felaktig information. Med vår ambition att minska bortfall genom telefonkontakt med Länsstyrelsen och de organisationer som inte hade e-post, har vi försökt öka validiteten i undersökningen. Vidare har vi utformat en mall som vi sedan följt under analysen av årsredovisningar, detta för att ytterligare öka validiteten eftersom man med denna undanröjer irrelevant information. I sista punkten i denna mall framgår hur

många ord respektive organisation använder sig av i sin redogörelse av redovisningsprinciper. Genom att räkna antalet ord istället för antalet sidor ökar både reliabiliteten och validiteten. Mätningarna blir mindre godtyckliga och påverkas inte av exempelvis typsnitt och teckenstorlek. I och med att undersökningen tar formen av en totalundersökning av samtliga 90-kontoinnehavare har vi ökat reliabiliteten i vår undersökning.

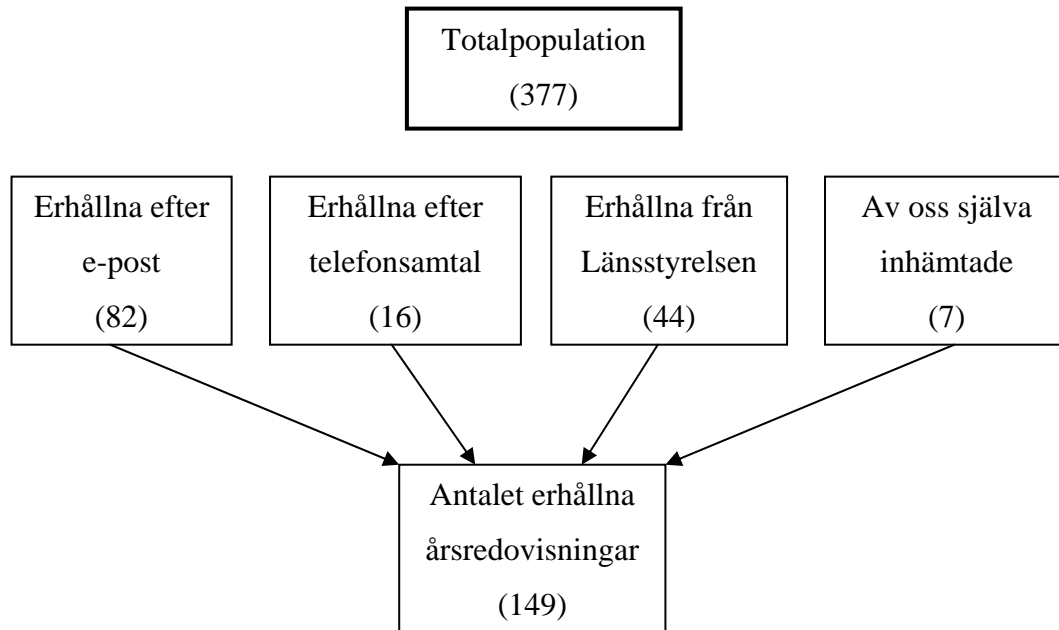
Vi menar att våra sekundärdata i form av årsredovisningar i sig uppfyller de krav man kan ställa på reliabilitet, eftersom årsredovisningarna är kontrollerade av godkända alternativt auktoriserade revisorer.

Innan vi utformade vår mall, valde vi slumpvis ut fem årsredovisningar som vi tillsammans gick igenom för att se till att denna bäst skulle kunna hjälpa till att svara på vårt syfte. För att sedan försäkra oss om att alla tre i gruppen skulle analysera materialen på samma sätt valde vi slumpvis ut tre årsredovisningar. Med hjälp av mallen analyserade vi alla tre var för sig innehållet i de tre årsredovisningarna. Därefter jämförde vi våra resultat och kontrollerade så att vi hade samma tolkningar. Självklart kan den mänskliga faktorn bidra till att reliabiliteten sjunker om man feltolkar materialet. Detta har vi förebyggt genom att vi vid analysen av materialet kontrollerade alla extrema eller onormala värden.

5.6 Bortfallsanalys

Totalt skickade vi ut 330 e-postmeddelanden och ringde 79 samtal. Många av de vi skickade e-post till var vi också tvungna att ringa eftersom de angivna adresserna inte fungerade. Av de 377 i totalpopulationen har det influerat 149 årsredovisningar. Med detta blir bortfallet 228 stycken och svarsfrekvensen 39.5 procent. Bortfallet tror vi kan bero på en mängd variabler. E-postmeddelanden är tyvärr idag en stor virus-spridare och många organisationer väljer att inte öppna e-postmeddelanden med okänd avsändare. Bortfallet kan även bero på att många organisationer av rädsla inte vill lämna ut sin ekonomiska information, då många inte har någon skyldighet att göra detta. Tidsbrist hos organisationerna är en mindre stark anledning till bortfall, men går

dock inte att utesluta. Vissa ansåg kanske att det var för tidskrävande att skicka iväg sin årsredovisning via e-post eller via ”vanlig” post. En del av de organisationerna som finns i SFI:s lista har inte varit verksamma så pass länge så de har hunnit upprätta någon årsredovisning. För att kunna genomföra en bortfallsanalys använde vi en nyckeltalstabell över samtliga organisationer. Denna fanns att hämta på SFI:s hemsida. Bortfallsanalys gjorde vi sedan med Mann-Whitney test.

Figur 5.1 Illustration av inkomna årsredovisningar

Tabell 5.1 Bortfallsanalys

	Medeltal	Std.av.	Antal
Nettointäkter (TKr)			
Inkomna årsredovisningar	28 688	70 813	149
Bortfall	22 591	145 484	228
Mann-Whitney: Signifikansnivå 0,01 (0,004)			
Avsättningar + E.K. (TKr)			
Inkomna årsredovisningar	46 843	178 547	149
Bortfall	37 777	293 996	228
Mann-Whitney: Signifikansnivå 0,01 (0,000)			

Som visas i tabellen ovan är vårt urval snedvridet. Organisationerna som skickat oss sin årsredovisning är i genomsnitt större än de som inte skickat. Detta kan bero på att större organisationer har en ekonomiansvarig som direkt kan skicka iväg en årsredovisning. Detta ska jämföras med mindre organisationer som drivs av ett fåtal personer på fritiden. Dessa anser sig kanske inte ha tid med frågvisa studenter, utan riktar in sig på uppgifter de anser vara viktigare. Följden blir att svarsfrekvensen för större organisationer blir högre än för mindre. Den sneda fördelningen gör att våra resultat kanske hade blivit bättre om vi hade kunnat få tag på och jämföra samtliga organisationer.

5.7 Sammanfattning

I detta kapitel har vi visat att vårt val av undersökningsmetod föll på en innehållsanalys eftersom denna passar vår uppsats bäst. Vi har med analys av sekundärdata i form av årsredovisningar minskat risker för felaktig och utebliven information. Insamling av årsredovisning har skett genom förfrågningar via e-post och genom telefonsamtal till organisationerna samt till Länsstyrelsen i respektive län. Operationaliseringen visar hur vi gått tillväga vid vår datainsamling. Med hjälp av vår mall vid granskandet av årsredovisningarna och med vår ambition att minska bortfall har vi ökat validiteten i undersökningen. I ett av några försök att även öka reliabiliteten valde vi slumpvis ut ett antal årsredovisningar för att gemensamt granska dessa och utifrån detta utforma vår mall.

6 Analys

I detta kapitel presenteras resultatet från undersökningen. Hypoteserna har testats med hjälp av statistikprogrammet SPSS. Resultaten från testerna presenteras i tabeller med efterföljande kommentarer.

Testerna har valts utifrån hur hypotesernas variabler ser ut och hur hypoteserna är utformade. I samtliga tester av hypoteserna har *omfattning i antal ord* använts som beroende variabel. Enda undantaget är vid analysen av hypotesen om att stora organisationer redovisar mer än vad SFI kräver. För att se om variablerna var normalfördelade genomfördes Kolmogorov-Smirnov ett-urvalstest som visade att inga variabler var normalfördelade. Detta har påverkat valet av statistiska tester. Eftersom inga variabler var normalfördelade borde egentligen endast icke-parametriska tester tillämpas. Men eftersom urvalet är stort (149 stycken), har även parametriska tester genomförts. Detta för att stärka tillförlitligheten i slutsatserna. De icke-parametriska testerna utgörs av Spearmans rho, Mann-Whitney och Kruskal-Wallis. De parametriska testerna utgörs av Pearsons r, T-test, variansanalys och regressionsanalys. För att se om redogörelsen i antal ord korrelerade med storleken på organisationen har korrelationen testats med hjälp av Spearmans rho och Pearsons r. Vid test av två löpande kvantitativa variabler har regressionsanalys använts. För att jämföra två medelvärden har T-test använts, eftersom detta test är bra vid ett stort urval. Mann-Whitney test har utförts vid jämförelse av rangmedeltal för att ge T-testen ytterligare mening eftersom urvalet inte är normalfördelat. Vid jämförelse av fler än två medelvärden har Kruskal-Wallis test tillämpat för att stärka resultaten i variansanalyserna. Signifikansnivån för testerna är satt till 5%. I de fall det har varit möjligt har resultaten dock redovisats på 1%-nivån.

6.1 Hypotesprövning

Nedan följer tester av samtliga hypoteser. Varje hypotes behandlas separat i underkapitel som innehåller statistiska tester med efterföljande diskussion.

6.1.1 Hypotes 1

Större insamlingsorganisationer har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än mindre.

Tabell 6.1 Korrelationstest mellan medelantal redovisade ord och verksamhetsintäkter samt balansomslutning

		Verksamhetsintäkter	Balansomslutning
Antal ord	Pearson korrelation	0,580**	0,438**
	Spearmans rho	0,520**	0,603**
	Sig. (2-sidig)	0,000	0,000
	Antal organisationer	149	149

**Korrelationen är signifikant på 0,01 nivå (2-sidigt)

Korrelationstesten ovan visar, att korrelationen mellan medelantal ord och verksamhetsintäkter samt mellan medelantal ord och balansomslutning, är signifikant på 1% nivån. Detta gäller både för det parametriska Pearsons r och det icke-parametriska Spearmans rho.

Tabell 6.2 Regressionsanalys av omfattning i antal ord och verksamhetsintäkter samt balansomslutning

Oberoende variabel	Förklaringsgrad (Just. R ²)	Sig.
Verksamhetsintäkter	0,332	0,000
Balansomslutning	0,186	0,000

Regressionsanalys: Signifikansnivå 0,01

Ovanstående regressionsanalys visar på ett klart samband i redogörelsen av antal ord och storlek på organisationerna. Testet visar alltså att ju större en organisation är desto fler ord redovisar de. Verksamhetsintäkter har dessutom en väldigt hög förklaringsgrad, den förklarar ensam nästan en tredjedel av variationen av antal ord.

Detta innebär att det inte går att falsifiera hypotesen om att större organisationer har en mer omfattande redogörelse av redovisningsprinciper än mindre.

6.1.2 Hypotes 2

Medlemmarna i FRII har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än de övriga insamlingsorganisationerna.

Tabell 6.3 Medelantal ord i relation till medlemskap i FRII

Medlem FRII	Antal	Medelantal ord	Rangmedeltal
Ja	46	212,6	104,5
Nej	103	72,3	61,8
Totalt antal	149		

T-test: Signifikansnivå 0,01 (0,000)

Mann-Whitney: Signifikansnivå 0,01 (0,000)

I detta test har organisationerna delats in efter medlemskap i FRII för att testa hypotesen. Skillnaden mellan de båda grupperna är väsentlig. De som är medlemmar redovisar i genomsnitt nästan tre gånger mer än de som inte är det. Följaktligen visar det parametriska testet en signifikant skillnad mellan medelvärdena. Detta stärks av att det icke-parametriska testet, vilket dock inte tar hänsyn till den stora skillnaden i antal ord. De båda testen visar att medlemmarna i FRII i genomsnitt har en mer omfattande redogörelse av redovisningsprinciper.

Med anledning av detta kan inte hypotesen om att medlemmarna i FRII har en mer omfattande av redogörelse av sina redovisningsprinciper än de övriga organisationerna falsifieras.

6.1.3 Hypotes 3a

Omfattningen i redogörelse av redovisningsprinciper ökar om man har en av de fyra stora revisionsbyråerna.

Tabell 6.4 Medelantal ord i relation till storlek på revisionsbyrå

Revisionsbyrå	Antal	Medelantal ord	Rangmedeltal
De fyra stora	63	138,8	57,8
Mindre	43	106,4	47,2
Totalt antal	106		

T-test: Ingen signifikans (0,273)

Mann-Whitney: Ingen signifikans (0,080)

För att kunna genomföra ovanstående test har organisationerna delats in beroende på vilken typ av revisionsbyrå de valt. De fyra stora revisionsbyråerna har i medeltal 32 ord (30%) mer än de mindre revisionsbyråerna. Varken T-testet eller Mann-Whitney testet visar att det finns någon signifikant skillnad. Förvisso visar Mann-Whitney testet på en svag signifikans precis utanför gränsvärdet. Här måste dock vägas in den dåliga signifikans som T-testet visar. Alltså går det inte att visa någon skillnad i medelantal ord mellan stora och små revisionsbyråer. Anledningen till att antalet organisationer i testen inte stämmer överens med det totala antalet observationer är att information angående val av revisionsbyrå i dessa fall saknats, endast namn på revisorn har funnits. Samma sak gäller i tabell 6.5.

Resultatet gör att hypotesen om att omfattningen i redogörelsen av redovisningsprinciper ökar om man har en av de fyra stora revisionsbyråerna kan falsifieras.

6.1.4 Hypotes 3b

De organisationer som har Öhrlings PWC som revisionsbyrå, har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper, än de som har en annan revisionsbyrå.

Tabell 6.5 Medelantal ord i relation till val av revisionsbyrå

Revisionsbyrå	Antal	Medelantal ord	Rangmedeltal
Öhrlings PWC	23	157,1	56,3
Övriga	83	116,9	52,7
Totalt antal	106		

T-test: Ingen signifikans (0,254)

Mann-Whitney: Ingen signifikans (0,626)

Med anledning av hypotesens utformning har organisationerna delats in efter om de har Öhrlings PWC som revisionsbyrå eller någon av de övriga. Skillnaden i medelantal ord är 40 stycken; T-testet visar att detta inte är en signifikant skillnad. Detta resultat styrks av Mann-Whitney testet som visar att det inte finns någon signifikant skillnad på rangmedeltalen.

På grund av detta resultat kan hypotesen om att de organisationer som har Öhrlings PWC som revisionsbyrå, har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper, än de som har en annan revisionsbyrå falsifieras.

6.1.5 Hypotes 4

Organisationer i storstäderna kommer att ha en mer omfattande redogörelse av redovisningsprinciper än organisationer i mindre städer.

Tabell 6.6 Medelantal ord i förhållande till organisationens säte

Säte	Antal	Medelantal ord	Rangmedeltal
Stockholm	71	159,7	88,4
Göteborg	14	69,6	59,4
Malmö	8	59,3	57,1
Övriga	56	79,3	64,5
Totalt antal	149		

Variansanalys mellan grupper: Signifikansnivå 0,01 (0,006)

Kruskal-Wallis test: Signifikansnivå 0,01 (0,004)

Både det parametriska och det icke-parametriska testet visar att det finns signifikant skillnad i redogörelse av medelantalet ord mellan städerna. Mycket viktigt att lägga märke till är att organisationerna från både Malmö och Göteborg redovisar signifikant mindre än organisationer från övriga städer.

Med anledning av detta måste hypotesen om att organisationer i storstäderna kommer att ha en mer omfattande redogörelse av redovisningsprinciper än organisationer i mindre städer falsifieras.

Vid testerna av hypotesen visade det sig att organisationerna från Stockholm redovisade betydligt mer än de övriga. Dessutom hade Malmö och Göteborg väsentligt färre antal organisationer än Stockholm. Detta gör det meningsfullt att jämföra Stockholm med resten av landet.

Tabell 6.7 Medelantal ord i relation till stadens storlek

Säte	Antal	Medelantal ord	Rangmedeltal
Stockholm	71	159,7	88,4
Övriga landet	78	75,5	62,8
Totalt antal	149		

T-test: Signifikansnivå 0,01 (0,001)

Mann-Whitney: Signifikansnivå 0,01 (0,000)

Båda testerna visar att det finns signifikant skillnad mellan medelantal ord beroende på om organisationen har sitt säte i Stockholm eller i övriga landet. Organisationer med säte i Stockholm har således i genomsnitt en mer omfattande redogörelse av principer, 84 ord (47 %) mer, än de organisationer som är belägna i en annan stad. Om man kunnat motivera att Stockholm är den enda storstaden i Sverige, hade man alltså

inte behövt falsifiera hypotesen. Denna motivering skulle kunna stärkas av att antalet observationer av insamlingsorganisationer i Malmö respektive Göteborg är så få.

6.1.6 Hypotes 5

Omfattningen av redogörelsen av redovisningsprinciper är beroende av organisationens insamlingsändamål.

Tabell 6.8 Medelantal ord i förhållande till ändamål

Ändamål	Antal	Medelantal ord	Rangmedeltal
Forskning	41	115,4	78,4
Humanitär hjälp utrikes	40	144,0	72,7
Stöd till ind. I Sverige	22	93,0	75,8
Djur & Natur	8	187,1	103,6
Övrigt	38	84,0	67,3
Totalt antal	149		

Variansanalys mellan grupper: Ingen signifikans (0,230)

Kruskal-Wallis test: Ingen signifikans (0,273)

På grund av den tidigare indelningen av organisationerna efter ändamål har en variansanalys samt ett Kruskal-Wallis test gjorts. Trots att medelantalet ord skiljer sig stort mellan ändamålet djur & natur och de övriga grupperna (till exempel 103 ord mellan djur & natur och övrigt), visar testerna att denna skillnad inte är signifikant. Anledningen till att testerna inte ger någon signifikans är att antalet organisationer som har befinner sig i gruppen djur & natur är så få och att de har en mycket stor spridning (från 0 till 430 ord). Eftersom testerna i detta fall kan framstå som trubbiga har en multipel regressionsanalys även genomförts. För att göra detta kodades variabeln ändamål om till dummyvariabler. Inte heller detta gav något stöd för hypotesen.

Hypotesen om att omfattningen av redogörelsen av redovisningsprinciper är beroende av organisationens insamlingsändamål kan således falsifieras.

6.1.7 Hypotes 6

De stora organisationerna har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än vad SFI kräver.

Tabell 6.9 Genomsnittliga verksamhetsintäkter i förhållande till om organisationerna redovisar mer än vad SFI kräver eller ej

	Antal	Verksamhetsintäkter (Medeltal, TKr)	Medelrang
Ej mer än SFI kräver	29	1 521	37,5
Mer än SFI kräver	120	33 181	84,1
Totalt antal	149	27 019 (2 988)*	

* Median

Tabell 6.10 Genomsnittlig balansomslutning i förhållande till om organisationerna redovisar mer än vad SFI kräver eller ej

	Antal	Balansomslutning (Medeltal, TKr)	Medelrang
Ej mer än SFI kräver	29	1 742	37,5
Mer än SFI kräver	120	60 689	84,1
Totalt antal	149	49 216 (4 157)*	

* Median

I den grupp som redovisar mindre än vad SFI kräver har den största organisationen en balansomslutning på 11 703 Tkr. Organisationen med högst verksamhetsintäkter i denna grupp har 15 462 Tkr. Detta skall jämföras med medelvärden för samtliga på balansomslutning, 49 216 Tkr, och verksamhetsintäkter, 27 019 Tkr. Då urvalet inte är normalfördelat är medelvärdet inte något bra mått att dra en slutsats från. Istället bör medianen användas för att visa om en organisation är stor eller liten. När organisationerna med störst balansomslutning respektive verksamhetsintäkter i gruppen som inte redovisar mer än vad SFI kräver jämförs med medianen visar det sig att de är betydligt större än denna. Dessutom visade det sig att den största organisationen som inte redovisar mer än vad SFI kräver hamnar bland de 26% största organisationerna med avseende på verksamhetsintäkter. Efter indelningen i stora och små organisationer som gjordes i kapitel 5.4.2 innebär detta att organisationen måste anses som stor.

Med anledning av ovan förda resonemang falsifieras hypotesen om att stora organisationer har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än vad SFI kräver.

6.2 Multipel regression

Tidigare har variablerna testats var för sig. För att få ytterligare stöd för slutsatserna kring hypoteserna kommer i detta avsnitt samtliga variabler testas i en multipel regression.

Korrelationstesten i tabell 6.11 (se nästa sida) ger stöd för fyra av våra hypoteser. *Antalet ord* korrelerar med storleksvariablerna *verksamhetsintäkter* ($p=0,000$) och *balansomslutning* ($p=0,000$), *medlem i FRII* ($p=0,000$) och *säte i Stockholm eller i övriga landet* ($p=0,000$). Variabeln om att organisationen *redovisar mer än vad SFI kräver* korrelerar starkt med variabeln *totalt antal ord*. Korrelationen mellan storleksvariablerna *balansomslutning* och *verksamhetsintäkter* är stark. Dessa två korrelationer är ett tecken på att multikollinearitet föreligger. Den starka korrelationen mellan variablerna *totalt antal ord* och *redovisar mer än vad SFI kräver* förklaras av att den senare variabeln bara är ett sämre mått på att visa antalet ord. Ytterligare korrelationer värda att nämna är de som har att göra med om organisationen har sitt *säte i Stockholm eller inte*. Den variabeln korrelerar med alla variabler utom de som har att göra med revisionsbranschen. Viktigt att notera är den starka korrelationen mellan storleksvariablerna och variabeln om *medlemskap i FRII*. Detta innebär att en viss försiktig bör iaktas vid uttalanden om att ett medlemskap i FRII påverkar omfattningen av redovisningen.

Tabell 6.11 Korrelationstest av samtliga variabler

Variabler	1	2.1	2.2	3a	3b	4	5	6	7
1 Totalt antal ord	1								
2.1 Verksamhetsintäkter	0,520**	1							
2.2 Balansomslutning	0,603**	0,745**	1						
3a Storlek på revisionsbyrå	0,171	-0,046	0,031	1					
3b Val av revisionsbyrå	0,048	-0,016	0,142	0,435**	1				
4 Medlem i FRII	0,461**	0,621**	0,607**	0,049	0,117	1			
5 Ändamål	-0,056	-0,008	-0,227**	0,195*	-0,162	-0,043	1		
6 Stockholm vs övriga landet	0,298**	0,406**	0,274**	0,072	-0,075	0,410**	0,207*	1	
7 Redovisar mer än SFI kräver	0,688**	0,429**	0,428**	0,135	0,094	0,292**	-0,007	0,109	1

* Signifikant på 5%-nivå **Signifikant på 1%-nivå

Tabell 6.12 Multipel regressionsanalys

Beroende variabel: Antal ord				
Oberoende variabler:	Koefficient	Standardfel	t-värde	Signifikans
Konstant	57,345	13,489	4,251	0,000
Verksamhetsintäkter	0,001	0,000	4,603	0,000
Balansomslutning	0,000	0,000	0,838	0,403
Medlem FRII	75,824	23,708	3,198	0,002
Stockholm	13,540	21,208	0,638	0,524

R² / Just. R² / F-värde / Sig. 0,397 / 0,380 / 23,704 / 0,000

I den multipla regressionen ovan har de variabler som var för sig korrelerade med *totalt antal ord* inkluderats. Variabeln om att organisationen *redovisar mer än vad SFI kräver* har dock uteslutits. Denna variabel består endast av två grupper. I vilken grupp organisationen blir placerad i beror på *totalt antal ord*. Detta gör att det är helt ologiskt att inkludera den eftersom den är beroende av, den i modellen beroende variabeln *totalt antal ord*. Den tidigare nämnda multikollineariteten avseende storleksvariablerna har bekräftats genom den multipla regressionen. Att signifikansen på balansomslutning blir 0,401 trots den starka korrelationen visar på multikollinearitet mellan balansomslutning och verksamhetsintäkter. Variabeln *Stockholm vs övriga landet* visade sig inte vara signifikant när den ingår i den multipla regressionen. Detta beror på att variabeln verksamhetsintäkter ensam har en mycket stor förklaringsgrad (Just. R²=0,332) och tar ut effekten på variabeln säte. På grund av detta har ytterligare en multipel regressionsanalys genomförts där variablerna *balansomslutning* och *Stockholm vs övriga landet* utelämnats. Denna redovisas i följande tabell.

Tabell 6.13 Multipel regressionsanalys exklusive balansomslutning och säte

Beroende variabel: Antal ord				
Oberoende variabler:	Koefficient	Standardfel	t-värde	Signifikans
Konstant	61,682	11,527	5,531	0,000
Verksamhetsintäkter	0,001	0,000	6,905	0,000
Medlem FRII	81,307	22,268	3,651	0,000
R ² / Just. R ² / F-värde / Sig. 0,392 / 0,384 / 47,130 / 0,000				

Genom denna multipla regression stärks slutsatserna att det inte går att falsifiera hypoteserna angående storlek ($p=0,000$) samt medlemskap i FRII ($p=0,000$). Värt att notera är att denna modell med enbart två oberoende variabler förklarar 38 % av variationen i antal ord. Återigen bör det påpekas att variabeln *verksamhetsintäkter* står för den övervägande delen av förklaringen.

6.3 Kapitelsammanfattning

För att testa om variablerna var normalfördelade genomfördes ett Kolmogorov-Smirnov test med resultatet att inga variabler var normalfördelade. För att sedan testa hypoteserna genomfördes T-test och Mann-Whitney, variansanalys och Kruskal-Wallis samt korrelationstest och regressionsanalys. Slutligen genomfördes en multipel regression för att stärka slutsatserna.

Med de resultat som framkommit har följande hypoteser falsifierats:

- 3a: Omfattningen i redogörelse av redovisningsprinciper ökar om man har en av de fyra stora revisionsbyråerna
- 3b: De organisationer som har Öhrlings PWC som revisionsbyrå, har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper, än de som har en annan revisionsbyrå

- 4: Organisationer i storstäderna kommer att ha en mer omfattande redogörelse av redovisningsprinciper än organisationer i mindre städer
- 5: Beroende på insamlingsändamål varierar redogörelsen av redovisningsprinciperna
- 6: De stora organisationerna har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än vad SFI kräver

Följande hypoteser har med anledning av resultaten inte kunnat falsifieras:

- 1: Större insamlingsorganisationer har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än mindre
- 2: Medlemmarna i FRII har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än de övriga insamlingsorganisationerna

7 Slutsats

I detta kapitel redogörs för och diskuteras våra resultat. Dessa återknyts sedan till teorin. Orsakerna till skillnaderna mellan våra resultat och den teori vi har presenterat kommer att förklaras. Resultaten kommer att återknytas till syftet. Avslutningsvis redogörs för vilken kunskap undersökningen tillfört samt förslag till fortsatt forskning.

7.1 Slutsats

Ahmed & Curtis (1999) visar i sin metaanalys att storleken på organisationen konsekvent har varit avgörande för hur mycket de väljer att redovisa. För att testa om storleken på organisationerna har betydelse för omfattningen av redovisningen utformades hypotesen: *Större insamlingsorganisationer har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än mindre.*

Storleken på organisationerna kan mätas på ett flertal sätt. Vi har valt att mäta storlek genom både verksamhetsintäkter, liksom Adams et al. (1998) och balansomslutning, i likhet med Haniffa & Cooke (2005) samt Gordon et al. (2002). Precis som Ahmed & Curtis (1999) visar våra resultat att större organisationer har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än mindre. Detta stämmer överens med ett flertal studier inom disclosureforskningen (Adams et al. 1998; Haniffa & Cooke, 2005; Gordon et al. 2002). En anledning till att storleken har betydelse kan ha att göra med att större organisationer generellt sett har en mer komplex redovisning på grund av fler transaktioner. Det kan också finnas en koppling mellan stora organisationer och antalet intressenter. När intressenterna blir större till antalet växer behovet av information och organisationerna får ett större tryck på sig. Detta stämmer överens med Cassels (2000) diskussion om behovet av kommunal redovisning. När antalet bidragsgivare ökar, så ökar även antalet personer som har intresse av att se vad deras pengar används till. För att undvika det tidskrävande arbetet med att svara på enskilda förfrågningar väljer organisationerna i stället att ha en årsredovisning där alla som vill informationen blir mer fullständig.

Det kan vara så att organisationen på grund av sin storlek redovisar i större utsträckning för att inte dra till sig uppmärksamhet. Genom att i förebyggande syfte ge mer information än vad som förväntas, kan organisationen kanske undvika en mer djupgående granskning. På detta sätt minskas risken för negativ exponering i media, vilket i sin tur minskar de politiska kostnaderna. Detta stämmer överens med Watts & Zimmermans (1986) diskussion om sambandet mellan storlek och politiska kostnader.

I större organisationer finns också bättre möjligheter till specialisering av arbetsuppgifter eftersom dessa har anställd personal i större utsträckning. Detta ska ses i motsats till de mindre organisationerna som inte har anställda, utan enbart drivs genom ideellt arbete av personer vars egentliga huvudsysselsättning är någon annan. Detta leder till att de större organisationerna har personal med specialistkunskap som har hand om redovisningen, vilket kan leda till en mer detaljerad redovisning. Vi tror att personal med specialistkunskap har en mängd normer från sin utbildning som de bär med sig in i arbetslivet. På detta sätt formar de, i enlighet med DiMaggio & Powells (1991) syn på den institutionella teorin, organisationen genom normativa påtryckningar.

Eftersom det ställs högre krav avseende redovisningen på medlemmar i FRII antog vi att dessa organisationer, generellt sett, har en mer omfattande redovisning uttryckt i redogörelsen av deras redovisningsprinciper. För att utreda om det fanns ett samband angående detta formulerades hypotesen: *Medlemmarna i FRII har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än de övriga insamlingsorganisationerna.*

Våra resultat visade att ett medlemskap i FRII bidrar till att organisationerna har en mer omfattande redogörelse av redovisningsprinciper. FRII påverkar branschen med insamlingsorganisationer i allmänhet, men framförallt påverkar de organisationer som är medlemmar. Även om ett medlemskap inte tvingar organisationen att följa den redovisningsmall som Öhrlings PWC har utarbetat i samarbete med FRII, så tror vi att den har en viktig roll. Även om denna mall, som är omfattande och mycket detaljerad, inte följs till punkt och pricka av medlemmarna, tyder våra resultat på att de påverkas av den vid utformningen av sina årsredovisningar. Färm et al (2004) drar liknande slutsatser om FRII i sin undersökning. Anledningen till medlemskapet i FRII tror vi är att de vill legitimera sin verksamhet gentemot samhället. För att motverka

legitimitetsproblem följer medlemmarna de regulativa påtryckningar som FRII skapar i och med sin mall. Detta stämmer överens med det resonemang Meyer & Rowan (1977) för kring institutionalism och legitimitet samt DiMaggio & Powells (1991) teori om regulativa påtryckningar.

Sammanfattningsvis påverkas omfattningen i redogörelsen av redovisningsprinciper av storlek på organisationen bland annat på grund av att de generellt sett har en mer komplex redovisning. De stora organisationerna har även anställda med specialistkunskap som bidrar till en mer detaljerad redovisning. Detta kan kopplas tillbaka till den institutionella teorin och de normativa påtryckningarna. Det ökade antalet intressenter bidrar, i enlighet med intressent- och legitimitetsteorin, till att de stora har en mer omfattande redogörelse av redovisningsprinciper. Stora organisationer får mer politisk uppmärksamhet och för att undvika de kostnader som detta kan medföra redovisar de enligt PAT mer. Ytterligare påverkan på redovisningen är om organisationen är medlem i FRII. Detta kan kopplas till den institutionella teorin och ge de regulativa påtryckningarna som FRII utövar.

Ahmed & Courtis (1999) har i sin artikel visat att storleken på revisionsbyrån i vissa fall påverkat omfattningen av organisationernas redovisning. Vi har i vår undersökning, förutom storlek på revisionsbyrå, även valt att undersöka huruvida omfattningen av redovisningen skiljer sig beroende på vilken revisionsbyrå organisationerna anlitar.

För att se om det fanns något samband mellan i vilken utsträckning organisationerna redovisar och storleken på revisionsbyrån de har anlitat, delade vi in organisationerna i två grupper. Den ena gruppen består av organisationer som har någon av de fyra stora (Deloitte, Ernst&Young, KPMG och Öhrlings PWC) revisionsbyråerna och den andra gruppen består av organisationer som har någon av de mindre revisionsbyråerna. Med denna indelning har vi formulerat hypotesen: *Omfattningen i redogörelse av redovisningsprinciper ökar om man har en av de fyra stora revisionsbyråerna.* Denna hypotes har vi genom våra resultat kunnat falsifiera. Resultatet var inte helt oväntat. Som nämnts ovan har tidigare studier enligt Ahmed & Courtis (1999) visat på blandade resultat. Att större revisionsbyråer har mer att förlora på ett fel i redovisningen som ej uppmärksammas av revisorn (Vander Bauwhede et

al. 2003) verkar inte stämma överens med våra resultat. För en mindre revisionsbyrå kanske en förlust i varumärkesvärdet inte är det mest kännbara. Att förlora en auktoriserad revisor på grund av att denne handlat felaktigt kan däremot vara förödande för en revisionsbyrå med endast ett fåtal anställda. Detta tror vi kan vara en anledning till att skillnaden mellan stora och små revisionsbyråer inte är större.

Anledningen till att vi undersöker valet av revisionsbyrå är för att Öhrlings PWC har varit med och utvecklat FRII:s mall. Därmed borde de ha ett större intresse av att förmå sina klienter att följa den än vad övriga revisionsbyråer har. Vi har utifrån detta utformat hypotesen: *De organisationer som har Öhrlings PWC som revisionsbyrå, har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper, än de som har en annan revisionsbyrå.* Våra resultat visar dock att det inte finns någon skillnad i redovisningen mellan de organisationer som har anlitat Öhrlings PWC och de som anlitat någon av de övriga revisionsbyråerna. En av orsakerna till att denna hypotes falsifieras anser vi är, att variabeln storlek på organisationen är så pass dominant att de skillnader som kan ha funnits inte går att observera. Om alla små organisationer med 90-konto hade testats skulle man möjligtvis kunna visa ett samband.

Enligt Collin et al (2004) påverkar storleken på organisationens säte organisationens sätt att redovisa. Detta stöds även av exempelvis Cassels (2000) diskussion om behovet av kommunal externrevision. För att undersöka om detta även stämde överens med insamlingsorganisationer har vi utformat hypotesen: *Organisationer i storstäderna kommer att ha en mer omfattande redogörelse av redovisningsprinciper än organisationer i mindre städer.* Vi kunde genom vår undersökning visa att det inte finns något samband mellan att organisationen har sitt säte i en storstad och omfattningen av redogörelsen av redovisningsprinciper. Detta berodde på att organisationerna i Göteborg och Malmö redovisade mindre än vad organisationerna i övriga landet gjorde.

I analysen visade det sig dock att organisationerna med säte i Stockholm har en mer omfattande redovisning än de andra organisationerna. Innan vi drar några slutsatser om detta måste vi påminna om att organisationerna i Stockholm ofta är större och dessutom i större utsträckning är medlemmar i FRII jämfört med övriga organisationer i vår undersökning. Våra tidigare resultat har visat på att just dessa

variabler har en stor påverkan på omfattningen av redogörelsen av redovisningsprinciper. Man ska därför vara försiktig med att uttala sig om att omfattningen av redovisning beror på om organisationen har sitt säte i Stockholm. Utan att göra en djupare analys angående detta kan vi dock inte utesluta att sätet har viss betydelse för redovisningens omfattning.

Adams et al. (1998) och Line et al. (2002) visar i sina artiklar att omfattningen av redovisningen varierar beroende på i vilken bransch ett företag verkar. I vår undersökning har vi dock valt att i stället för bransch dela in organisationerna efter insamlingsändamål. Vi har därför formulerat hypotesen: *Omfattningen av redogörelsen av redovisningsprinciper är beroende av organisationens insamlingsändamål.*

Vi hade vissa misstankar om att skillnaderna mellan vår indelning efter ändamål skulle vara mindre än skillnaderna den traditionella indelningen efter branscher. Vårt resultat gav oss bekräftelse på detta.

En bidragande orsak till att denna hypotes kan falsifieras har att göra med vilken intressent som organisationerna riktar sin redovisning till. Exempelvis riktar inte en organisation inom djur och natur sin redovisning till en jättepanda i Kina utan snarare till bidragsgivarna. En forskningsstiftelse däremot, som finansieras genom avkastning på investerat kapital, redovisar snarare till presumtiva mottagare av stipendier och liknande än till bidragsgivare.

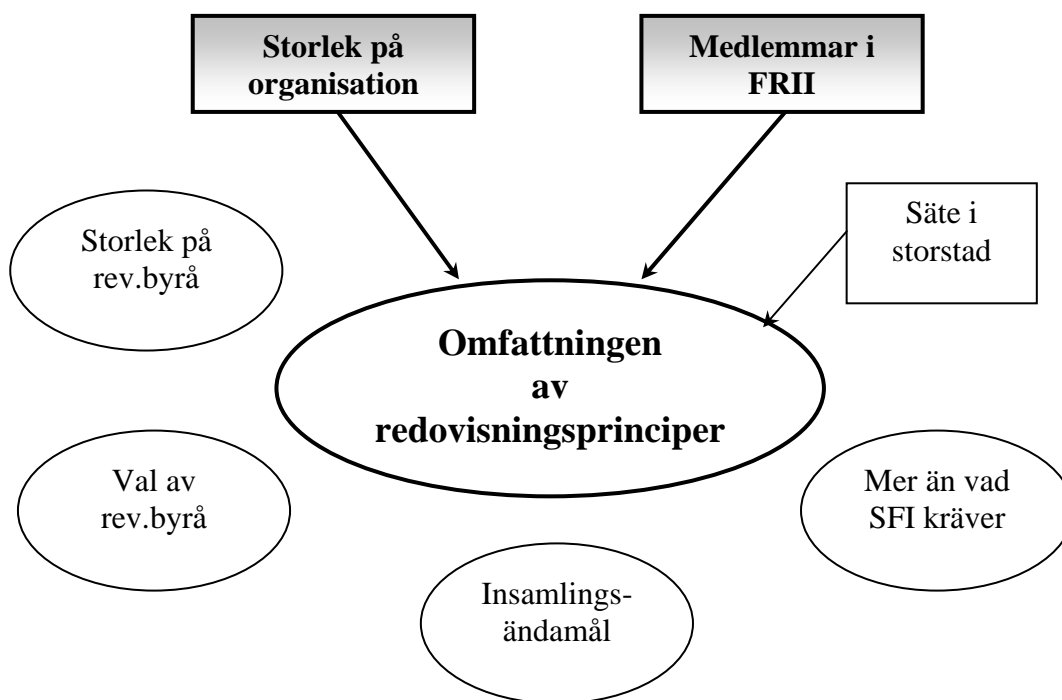
Den sista hypotesen vi har testat är: *De stora organisationerna har en mer omfattande redogörelse av sina redovisningsprinciper än vad SFI kräver.* Denna hypotes utformades främst utifrån legitimitetsteorin, men även med stöd från PAT och politiska kostnader. Trots de låga kraven från SFI har vi falsifierat denna hypotes. Detta beror enligt oss på att en organisation anser sig, enbart genom innehavet av ett 90-konto, få den legitimitet gentemot samhället som de behöver. Genom att göra det som samhället förväntar sig kan organisationer framstå som legitima (Meyer & Rowan 1977). Att redovisa mer än vad SFI kräver blir för dessa organisationer därför onödigt, eftersom de redan har den legitimitet som krävs för erhållandet samt bibehållandet av ett 90-konto. Organisationerna kan i stället rikta in sin verksamhet på

de intressenter som de känner att de behöver stöd och godkännande ifrån för sin fortsatta existens. Ett resonemang som stöds av Roberts (1992).

7.2 Sammanfattande modell

Vi börjar vår avslutande diskussion med att presentera en modell i vilken vi visar vilka variabler vi har undersökt samt vilka av dessa som påverkar omfattningen av redovisningsprinciper.

Figur 7.1 Illustration av de hypoteser vi har undersökt.

Som modellen tydligt visar är det främst storlek och medlemskap i FRII som påverkar redovisningen. Även om vi har falsifierat hypotesen angående säte i storstad har våra resultat visat att organisationer som har sitt säte i Stockholm redovisar mer. Vi kan dock inte med säkerhet fastställa att denna skillnad enbart beror på var organisationen har sitt säte. Denna faktors påverkan visas därför svagare i figuren.

Med hjälp av denna modell har vi också besvarat vårt syfte. Detta har varit att undersöka vilka faktorer som påverkar omfattningen i insamlingsorganisationers redogörelse av redovisningsprinciper. Faktorerna som kan påverka omfattningen av

redovisningen är storlek på organisationen, medlemskap i intresseorganisationen FRII samt om organisationen har sitt säte i Stockholm eller ej.

I samband med denna sammanfattning av vårt arbete vill vi nämna ett par anmärkningsvärda saker som vi stött på under resans gång. Ett exempel är att endast 46 av 79 medlemmar i FRII har skickat sin årsredovisning till oss. Detta med tanke på att det i FRII:s etiska riktlinjer, som organisationerna åtar sig att följa i och med inträdet, står att organisationerna vid förfrågan är skyldiga att lämna ut sin årsredovisning. Ett urval bland välkända FRII-medlemmar som inte lämnat är Greenpeace, Majblommans Riksförbund, SOS-barnbyar och Stockholms stadsmision.

Mest anmärkningsvärt är en del av de svar vi har fått via e-post samt telefon. Ett exempel är från Prostatabröderna som ansåg att deras årsredovisning var ”för privat”. Ett annat är PUMA-stiftelsen som via e-post svarade att ”...vi är inte intresserade att delta”. Dessa två svar gör oss bara ännu mer intresserade av organisationerna. Har de något att dölja?

7.3 Teoretiska implikationer

Genom vår undersökning har vi tillfört teoretisk kunskap. Sammanfattningsvis kan vi säga att de teorier som från början är utvecklade för vinstdrivande organisationer ofta inte är applicerbara på insamlingsorganisationer utan vissa modifieringar.

Intressentteorin har krävt en modifiering eftersom en insamlingsorganisations intressenter skiljer sig från ett vinstdrivande företag. Den största skillnaden är att insamlingsorganisationer inte har några aktieägare, vilka ses som en viktig intressentgrupp hos aktiebolag. Vinstdrivande företag saknar i sin tur bidragstagare vilka är viktiga intressenter hos insamlingsorganisationer. Efter dessa och vissa andra modifieringar anser vi att intressentmodellen är funktionsduglig vid undersökningar av insamlingsorganisationer. Vi vill även passa på att göra ett litet inlägg i den kritiska debatten kring intressentmodellen. Vi anser att intressentmodellen är viktig och

kanske helt nödvändig att ha som grund när man ska använda sig av och applicera andra teorier, speciellt då legitimitetsteorin.

Den institutionella teorin, utifrån DiMaggio & Powells (1991) syn, har vi använt utan att göra några modifikationer. I efterhand ser vi att denna teori inte till alla delar är tillämpbar i samband med studier av insamlingsorganisationer. Dock kan avsnittet om de regulativa påtryckningarna förklara varför FRII kan påverka organisationerna.

Inte heller i legitimitetsteorin gjorde vi några modifikationer. Vi har visat att den är applicerbar på insamlingsorganisationer. För att upprätthålla sin legitimitet gentemot både samhället och övriga intressenter kan insamlingsorganisationer vidta vissa åtgärder.

Slutligen har vi också visat att hypotesen från PAT angående organisationers storlek och politiska kostnader går att applicera på insamlingsorganisationer. Naturligt nog går de två övriga hypoteserna angående bonusavtal och skuldsättningsgrad inte att applicera på insamlingsorganisationer eftersom de inte är vinstdrivande.

7.4 Förslag till fortsatt forskning

I denna undersökning har vi enbart studerat insamlingsorganisationer och jämfört dessa med varandra. Vi tycker att ett intressant förslag till fortsatt forskning skulle vara att göra en jämförande studie mellan vinstdrivande företag och insamlingsorganisationer med motsvarande storlek. Redovisar insamlingsorganisationer lika mycket?

Trenden är att gåvorna till insamlingsorganisationerna hela tiden ökar. Detta borde medföra att allt fler människor har intresse av att se var deras pengar tar vägen. Därför tycker vi att det skulle vara intressant att göra en longitudinell studie som eventuellt skulle kunna visa på skillnader i redovisningen.

Under arbetets gång har vi kommit i kontakt med organisationer som inte tycker det ger något mervärde att inneha ett 90-konto på grund av att deras verksamhet inte kräver det. De får alltså inte mer bidrag bara för att de har ett 90-konto. En intressant studie hade därför varit att undersöka om det är lönsamt för alla organisationer att vara 90-kontoinnehavare. En annan inriktning på detta område är att jämföra med de som inte är det.

Referenslista

Adams. Carol A, Hill. Wan-Ying & Roberts. Clare B (1998): Corporate social reporting practices in Western Europe: Legitimizing corporate behaviour? *The British Accounting Review*, Volume 30, Issue 1, March 1998

Adams. Carol A, Coutts. Andrew & Harte. George (1995): Corporate equal opportunities (non-) disclosure. *The British Accounting Review*, Volume 27 s 87-108

Ahmed. Kamran & Courtis. John K (1999) Associations between corporate characteristics and disclosure levels in annual reports: a meta-analysis. *The British Accounting review* 31 s 35-61

Andersson. Jonas, Lundgren. Björn & Winberg. Henrik (2003): *Personalredovisningens omfattning – En dokumentstudie av bolag på Stockholms fondbörs*. Kandidatuppsats Högskolan Kristianstad

Anheier. Helmut K, Toepler. Stefan & Sokolowski. S Wojciech (1997): The implications of government funding of non-profit organizations: three propositions. *International Journal of Public Sector Management*; Volume: 10 Issue: 3, s 190-213

Antonacopoulou. Elena P & Méric. Jérôme (2005): A critique of stake-holder theory: management science or a sophisticated ideology of control. *Corporate Governance* vol. 5 nr. 2, s 22-33

Bondesson. Mikael (2005): Svenskar skänkte över en miljard. *Dagens Nyheter* 2005-12-24, s A14

Carruthers. Bruce G (1995): Accounting, ambiguity, and the new institutionalism. *Accounting, Organizations and Society*, Volume 20, No 4, s 313-328

Cassel. Filip (2000): *Behovet av kommunal externrevision* SNS Förlag, Stockholm ISBN 91-7150-801-5

Christensen. Lars, Andersson. Nina, Engdahl. Carin & Haglund. Lars (2001): *Marknadsundersökning – en handbok 2:a upplagan*. Studentlitteratur, Lund. ISBN 91-44-01799-5

Clarentius. Kim, Kristina. Eriksson & Hanna. Jeppsson (2004): *För vem redovisar i första hand hjälporganisationer?* Kandidatuppsats Högskolan Kristianstad

Collin. Sven-Olof, Tagesson. Torbjörn, Andersson. Anette, Cato. Joosefin & Hansson. Karin (2004): *Explaining the Choice of Accounting Standards in Municipal Corporations*, working paper, Institutionen för ekonomi, Högskolan Kristianstad

Deegan. Craig (2000): *Financial Accounting Theory* McGraw-Hill Book Company Australia Pty Limited. ISBN 0 07 471356 6

- Defeo. Victor J & Falk. Haim (1999): Audited social responsibility disclosures. *Critical Perspectives on Accounting*, Volume 9, s 193-199
- Denscombe. Martyn (2000): *Forskningshandboken – för småskaliga projekt inom samhällsvetenskaperna*, Studentlitteratur, Lund. ISBN 91-44-01280-2
- DiMaggio. Paul J & Powell. Walter W (1991): The iron cage revisited: institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. Originalartikel publicerad 1983 i *American Sociological Review* 48 (april), s 147-160. Reviderad version publicerad i Powell. Walter W & DiMaggio. Paul J (Red.) (1991): *The New Institutionalism in Organisational Analysis*, The University of Chicago Press, Chicago ISBN 0-226-67709-5
- Edwardsson. Carl-Johan & Engkvist. David (2002): *Sociala kontakter – Hot mot revisorns oberoende eller ökade kontrollmöjligheter?* Kandidatuppsats Högskolan Kristianstad
- Fletcher. Anne, Guthrie. James, Steane. Peter, Roos. Göran & Pike. Steven (2003): Mapping stakeholder perceptions for a third sector organization. *Journal of Intellectual Capital* vol. 4, nr. 4, 2003 s 505-527
- <http://www.frii.a.se>, Accessdatum 2005-12-27, Senast uppdaterad 2005-12-21
- Färm. Sofia, Holmer. Ingela & Nilsson. Johanna (2004): *Påverkar FRII svenska insamlingsorganisationer?* Kandidatuppsats Högskolan Kristianstad
- God redovisningssed för insamlingsorganisationer/Mall för årsredovisning
http://www.frii.a.se/pdf/FRII_god_redovisningssed_05.pdf, Accessdatum 2005-12-27
- Gordon. Teresa, Fischer. Mary, Malone. David & Tower. Greg (2002) A comparative empirical examination of extent of disclosure by private and public colleges and universities in the United States. *Journal of Accounting and public policy*. Vol 21 s 235-275
- Grahn. Jonas (2004): *Ideella föreningar - regler, redovisning och skatter* Öhrlings PricewaterhouseCoopers, 2004
- Gray. Rob, Kouhy. Reza & Lavers. Simon (1995): Corporate social and environmental reporting A review of the literature and a longitudinal study of UK disclosure. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*; Vol: 8, Issue: 2; s 47-77
- Handledning för stiftelser och ideella föreningar (2005) SKV 327, utgåva 6, Fritzes offentliga publikationer. ISBN 91-38-32170-X
- Haniffa. R.M & Cooke. T.E (2005): The impact of culture and governance on corporate social reporting. *Journal of Accounting and Public Policy*, vol 24 s 391-430
- Hatch. Mary Jo (1997): *Organization Theory* Oxford University Press, Oxford. ISBN 0-19-877490-7

<http://www.insamlingskontroll.a.se>, Accessdatum 2005-12-10

Jacobsen. Dag Ingvar & Thorsvik. Jan (2002): *Hur moderna organisationer fungerar* 2:a uppl. Studentlitteratur, Lund. ISBN 91-44-02276-X

Karlsson. Agneta (1991): *Om strategi och legitimitet : en studie av legitimitetsproblematiken i förbindelse med strategisk förändring i organisationer* Lund Univ. Press, Lund

Ku Ismail. K.N.I & Chandler. Roy (2005) Disclosure in the quarterly reports of Malaysian companies. *Financial Reporting, Regulation & Governance*, vol 4 nr 1

Lépineux. Francois (2005): Stakeholder theory, society and social cohesion. *Corporate governance*, Vol 5, nr 2., s.99-110 (2005)

Line. Mark, Hawley. Hope & Krut. Riva (2002): *The development of global environmental and social reporting* Corporate environmental strategy, Vol. 9, Issue 1, February 2002

Lundahl. Ulf & Skärvad. Per-Hugo (1991): *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer* 3:e uppl. Studentlitteratur, Lund. ISBN 91-44-01003-6

Ljungdahl. Fredrik (1999): *Utveckling av miljöredovisning i svenska börsbolag*, Lund University Press, Lund. ISBN 91-7966-563-2

Malmström. Åke & Agell. Anders (2001): *Civilrätt* 17:e upplagan Liber ekonomi, Malmö. ISBN 91-47-6182-0

Meyer. John W & Rowan. Brian (1977): Institutionalized organizations: formal structures as myth and ceremony Originalartikel publicerad 1977 i *American Journal of Sociology* 83:340-63. Återpublicerad i Powell. Walter W & DiMaggio. Paul J (1991): *The New Institutionalism in Organisational Analysis* The University of Chicago Press, Chicago ISBN 0-226-67709-5

Newson. Mark & Deegan. Craig (2002): Global expectations and their association with corporate social disclosure practices in Australia, Singapore, and South Korea. *The International Journal of Accounting*, s 183-213

Orrù. Marco, Woolsey Biggart. Nicole & Hamilton. Garry G (1991): Organizational isomorphism in East Asia Publicerad i Powell. Walter W & DiMaggio. Paul J (Red.) (1991): *The New Institutionalism in Organisational Analysis* The University of Chicago Press, Chicago ISBN 0-226-67709-5

Phillips. Robert (2003): *Stakeholder theory and Organisational Ethics* Berrett-Koehler Publishers, Inc. San Fransisco. ISBN 1-57675-268-2

Pong. C.K.M. & Burnett. S (2006): The implications of merger for market share, audit pricing, and non-audit fee income- The case of PricewaterhouseCoopers. *Managerial Auditing Journal* vol. 21 nr. 1, s 7-22

Powell. Walter W & DiMaggio. Paul J (1991): *The New Institutionalism in Organisational Analysis*. The University of Chicago Press, Chicago
ISBN 0-226-67709-5

Rhenman. Eric (1969): *Företaget och dess omvärld: organisationsteori för långtidsplanering*. Bonnier, Stockholm

Richardson. Alan J & Welker. Michael (2001): Social disclosure, financial disclosure and the cost of equity capital, *Accounting, Organizations and Society* 26 s 597–616

Roberts. Robin W (1992): Determinants of corporate social responsibility disclosure: an application of stakeholder theory. *Accounting, Organizations and Society* vol. 17, nr. 6, s 595-612

Saunders. Mark, Lewis. Philip & Thornhill. Adrian (2003): *Research methods for business students*, Third edition. Financial Times/Prentice Hall, Harlow.
ISBN 0-273-65804-2

Skatteregler för ideella föreningar och stiftelser Broschyr SKV 324
Nr 13, utgiven juli 2002, 8 sidor

Smith. Dag (2000): *Redovisningens språk* Studentlitteratur, Lund
ISBN 91-44-01384-1

Stiftelselagen (1994:1220)

Trotman. Ken T, & Bradley Graham W, (1981): Associations between social responsibility disclosure and characteristics of companies. *Accounting, Organizations and Society*, Volume 6, Issue 4, s 355-362, (1981)

Vander Bauwhede. Heidi, Willekens. Marleen & Gaeremynck. Ann, (2003): Audit firm size, public ownership, and firms' discretionary accruals management. *The International Journal of Accounting* 38 2003 s. 1-22

Vart går alla pengarna? *Nytt från revisorn* 2003-01-17 (Hämtad från Affärsdata <http://www.ad.se>, Artikel-ID: 2799805. Inloggningsdatum: 2005-11-27)

Watts. Ross L & Zimmerman. Jerold L (1986): *Positive Accounting Theory*, Prentice Hall, Upper Saddle River NJ 07458. ISBN 0-13-686171-7

Årsredovisningslagen (1995:1554)

Appendix

Bilaga 1 – e-postmeddelande 1

Hej!

Finns det variation i utformning och innehåll avseende insamlingsorganisationers finansiella redovisning? Vad förklarar eventuella variationer?

Detta är centrala frågor i vårt examensarbete i företagsekonomi.

Vi är tre studenter, Erik Antonsson, Erik Nilsson och Markus Svensson, vid Högskolan Kristianstad. Vi har just påbörjat vårt examensarbete som behandlar insamlingsorganisationers redovisning. Exempel på faktorer som vi kommer att undersöka är storlek på organisationen och ”bransch”. Vår strävan är att genomföra en totalundersökning och därför kommer detta mail skickas till samtliga organisationer som står under SFI:s kontroll.

För att kunna genomföra vår uppsats på ett vetenskapligt sätt är vi beroende av den senaste årsredovisningen som Ni har lämnat till SFI och vi ber Er därför sända den till oss så snart Ni har möjlighet.

Är inte Du den rätta att besvara detta mail, vänligen vidarebefordra det till berörd person.

Om Ni har er senaste årsredovisning i elektronisk form ber vi Er skicka den till oss på nedanstående e-postadress.

erik.antonsson0001@stud.hkr.se

Om Ni enbart har Er årsredovisning i pappersform kan Ni skicka den till följande adress:

X-namn
X-vägen X
XXX XX X-stad

Vid eventuella frågor får Ni gärna höra av Er med dessa till ovanstående e-postadress alternativt ringa XXX-XXXXXX, XXXX-XXXXXX.

Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar
Erik, Erik & Markus

Bilaga 2 – e-postmeddelande 2

Hej!

Ni fick igår ett mail från oss angående er årsredovisning.

Först och främst vill vi tacka alla de som har skickat sin årsredovisning till oss. Sedan vill vi göra ett förtydligande eftersom vi var något otydliga i formuleringen i det förra mailet:

Det vi önskar är att Ni skickar Er fullständiga årsredovisning.

Om Ni inte upprättar en komplett årsredovisning utan endast skickar blankett 7a samt 7b till SFI är vi tacksamma om Ni skickar dessa. Men då ber vi Er också komplettera dessa med namnet på revisionsbyrån Ni har anlitat samt Ert säte om annat än underskriftsort. Då det i vissa fall enbart utifrån namnet kan vara svårt att avgöra verksamhetens syfte ber vi Er även att ange detta.

Vi ber om ursäkt i de fall detta har skapat merarbete men hoppas ändå att Ni vill hjälpa oss att genomföra vårt examensarbete.

Har Ni frågor svarar vi gärna på dessa.
Kontaktuppgifterna i det förra mailet gäller naturligtvis fortfarande.

Med Vänliga Hälsningar

Erik, Erik och Markus

Bilaga 3 - Mallen

1. Namn: _____
2. Associationsform 1. Ideell förening 2. Stiftelse
3. Säte: _____
4. Ändamål: 1. Forskning 2. Humanitär hjälp utr. 3. Stöd till individer i Sverige
 4. Miljö 5. Övrigt
5. Totala intäkter _____
6. Resultat från finansiella investeringar _____
7. Totala kostnader _____
8. Balansomslutning _____ 9. E.K. _____
10. Fullständig årsredovisning. 1. Ja 2. Nej
11. Medlem i FRII 1. Ja 2. Nej
12. Antalet principer _____
13. Antal ord i redogörelse av principer _____
14. Revisionsbyrå: _____